

Nr 320.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1945/46; given Stockholms slott den 11 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

Tage Erlander.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och finansdepartementen anmäler statsrådet Erlander fråga angående anslag till civilförsvaret samt anför.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkten 227, föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 7 000 000 kronor till civilförsvaret.

Det sålunda preliminärt beräknade anslagsbeloppet erhöles på så sätt att det för budgetåret 1944/45 anvisade beloppet 11 800 000 kronor minskades med 5 000 000 kronor, utgörande uppskattad kostnad för statsbidrag för anordnande av källarmursgenombrott under sistnämnda budgetår, till i runt tal 7 000 000 kronor.

Såsom anledning till att nämnda anslag allenast beräknades preliminärt anförde jag följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1945. 1 saml. Nr 320.

Den myndighet som skall beräkna behovet och göra framställning om anslag för ifrågavarande ändamål är civilförsvarsstyrelsen. Styrelsen tillkom den 1 oktober 1944 i huvudsak genom sammanslagning av luftskyddsinspektionen och statens utrymningskommission. Sedan sin tillkomst har styrelsen haft en tung arbetsbörda, vilken avsett omhänderhavandet i vissa delar av den under hösten 1944 synnerligen omfattande flyktingverksamheten, löpande ärenden beträffande civilförsvaret samt förberedandet och genomförandet av den nya civilförsvarsorganisationen enligt civilförsvarslagen, vilken jämte tillämpningsförfattningar trätt i kraft den 1 december 1944. På grund härav har möjlighet hittills icke förefunnits för civilförsvarsstyrelsen att avgiva förslag till beräkning av medelsbehovet för civilförsvaret under nästa budgetår. Något definitivt äskande av anslag för ändamålet kan således nu icke ifrågakomma.

I skrivelse den 14 mars 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* framlagt beräkningar angående medelsbehovet för budgetåret 1945/46. En sammanställning härav giver vid handen, att detta medelsbehov av styrelsen uppskattats till ett sammanlagt anslagsbelopp av 7 076 600 kronor.

Häröver hava utlåtanden avgivits den 28 mars 1945 av *statskontoret* och den 9 april 1945 av *allmänna lönenämnden*. Statskontoret har därvid utlåtit sig endast såvitt beräkningarna avse styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Från lönenämndens sida har utlåtandet avsett allenast löneställningen för vissa befattningar inom styrelsen.

Civilförsvarsstyrelsen har vidare i skrivelse den 10 maj 1945 gjort framställning i fråga om de i det följande upptagna anslagen till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. och till Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen. Det av styrelsen i detta sammanhang anmälda ytterligare medelsbehovet uppgår till 350 000 kronor.

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga hithörande spörsmål.

Civilförsvarsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag.

Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar.

I skrivelse den 12 juli 1944, nr 472, har riksdagen under det för budgetåret 1944/45 anvisade förslagsanslaget till Civilförsvaret fastställt bland annat ett delanslag till Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar förslagsvis 740 000 kronor, därvid riksdagen tillika uttalat, att den maximala summan av styrelsens samtliga avlöningskostnader under nämnda budgetår borde begränsas till en så stor del av det belopp å 740 000 kronor som svarade mot den tid, varunder styrelsen vore organiserad under budgetåret, jämförd med hela budgetåret.

Kungl. Maj:t har den 15 juli 1944 fastställt följande av riksdagen godkända personalförteckning för civilförsvarsstyrelsen:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 generaldirektör	C 12
2 civilförsvarsinspektörer	A 26

Tjänsteman å övergångsstat.

1 överdirektör	C 8
----------------------	-----

Den 14 september 1944 förordnade Kungl. Maj:t, att civilförsvarsstyrelsens verksamhet skulle taga sin början den 1 oktober 1944, samt meddelade beträffande denna verksamhet bland annat följande föreskrifter att tills vidare lända till efterrättelse.

Göromålen inom civilförsvarsstyrelsen handläggas å fyra byråer och fyra avdelningar, nämligen en administrativ-kameral byrå (första byrån), en organisationsbyrå (andra byrån), en utbildnings- och övningsbyrå (tredje byrån) och en social byrå (fjärde byrån) samt en byggnadsteknisk avdelning, en brandteknisk avdelning (riksbrandinspektörens avdelning), en undanförselavdelning och en bevakningsavdelning (bevakningsinspektörens avdelning).

Den närmare fördelningen av de särskilda grupperna av ärenden mellan byråerna och avdelningarna ankommer på civilförsvarsstyrelsen.

Civilförsvarsstyrelsen utgöres av en generaldirektör såsom chef samt såsom ledamöter i styrelsen tre byråchefer såsom chefer för organisationsbyrån, utbildnings- och övningsbyrån och sociala byrån, två byrådirektörer såsom chefer för administrativ-kamerala byrån och byggnadstekniska avdelningen, riksbrandinspektören såsom chef för brandtekniska avdelningen ävensom civilförsvarsinspektörerna. Beträffande de ärenden som handläggas å undanförselavdelningen äro av Kungl. Maj:t utsedda representanter för chefen för försvarsstaben, krigsmaterielverket, statens reservförrådsnämnd, statens industrikommission, statens livsmedelskommission, statens bränslekommission och statens trafikkommission samt en förste byråingenjör såsom chef för undanförselavdelningen adjungerade ledamöter i civilförsvarsstyrelsen. Bevakningsinspektören är såsom chef för bevakningsavdelningen adjungerad ledamot i styrelsen beträffande de ärenden som handläggas å denna avdelning.

Samma den 14 september har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas under tiden den 1 oktober 1944—30 juni 1945:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	42 750
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	339 750
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	150 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	22 500

Summa kronor 555 000

Samtidigt föreskrev Kungl. Maj:t, att före den 1 oktober 1944 till generaldirektören och chefen för civilförsvarsstyrelsen — vilken förordnats från och med den 15 augusti 1944 — utbetalad avlöning skulle redovisas under den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Vidare förklarade Kungl. Maj:t, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle under tiden den 1 oktober 1944—30 juni 1945 disponeras sålunda:

Arvoden till tre byråchefer, envar efter 14 040 kronor för år, tillhopa	kronor	31 590
Arvoden till två byrådirektörer, vardera efter 13 080 kronor för år, tillhopa	»	19 620
Arvode till en förste byråingenjör efter 12 960 kronor för år	»	9 720
Arvode till en förste byråsekreterare efter 11 880 kronor för år	»	8 910
Arvode till en förste assistent efter 11 880 kronor för år . .	»	8 910
Arvode till en förste byråingenjör efter 11 040 kronor för år	»	8 280
Arvode till en förste byråinspektör efter 10 800 kronor för år	»	8 100
Arvoden till två förste byråinspektörer, vardera efter 10 680 kronor för år, tillhopa	»	16 020
Arvoden till två fast anställda sakkunniga, vardera efter 1 200 kronor för år, tillhopa	»	1 800
Arvode till bevakningsinspektören efter 1 200 kronor för år	»	900
Arvode till en civilförsvarsöverläkare efter 6 000 kronor för år	»	4 500
Arvoden till övriga arvodestjänstemän i civilförsvarsstyrelsen, <i>förslagsvis</i>	»	219 150
Arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i krigs- skyddsnämnden för kraftanläggningar, <i>förslagsvis</i>	»	2 250
Summa kronor		339 750

Genom beslut samma den 14 september bemyndigade Kungl. Maj:t civilförsvarsstyrelsen att — med anlitande av sistnämnda anslagspost — från och med den 1 oktober 1944 tills vidare till och med den 30 juni 1945 anställa följande arvodestjänstemän, nämligen en byråsekreterare, 4 amanuenser, 3 byråingenjörer, 7 ingenjörer, 2 byråinspektörer, 16 assistenter, 2 kansliskrivare samt 4 bokhållare. Maximiarvoden till angivna tjänstemän bestämdes jämväl.

Den 26 januari 1945 har Kungl. Maj:t vidare, med ändring av sitt beslut den 14 september 1944 i vad detsamma innefattade, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle disponeras till arvoden till två förste byråinspektörer, vardera efter 10 680 kronor för år, föreskrivit, att från ifrågavarande

anslagspost skola under tiden den 1 februari—30 juni 1945 utgå arvoden till en förste byråsekreterare efter 11 000 kronor och till en förste byråinspektör efter 10 680 kronor för år.

Den sammanlagda personalen utgjorde den 1 juli 1944, hos luftskyddsinspektionen, förutom förrådspersonal, 72 och hos statens utrymningskommission 49. På grund av flyktingverksamheten måste personalstyrkan under hösten 1944 avsevärt ökas. Då civilförsvarsstyrelsen — bildad bland annat genom sammanslagning av luftskyddsinspektionen och statens utrymningskommission — den 1 oktober 1944 började sin verksamhet, utgjorde styrelsens sammanlagda personal, förutom förrådspersonal, 138. Under tiden därefter har personalstyrkan på grund av flyktingverksamheten måst ytterligare ökas och utgjorde den 31 januari 1945 158 förutom förrådspersonal. Av sistnämnda antal utgjorde 53 sådan personal, till vilken avlönning utgick från förskottsanslaget till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.

I berörda skrivelse den 14 mars 1945 med beräkningar angående medelsbehovet för budgetåret 1945/46 har *civilförsvarsstyrelsen* till en början påpekat, att det för närvarande icke är möjligt att med någon säkerhet beräkna i vilken omfattning särskild personal för flyktingverksamhet måste vara anställd hos styrelsen under budgetåret 1945/46 och att i allt fall avlöningskostnaderna härför icke böra bestridas från styrelsens avlöningsanslag. Styrelsen har därför i förevarande sammanhang icke närmare behandlat frågan om angivna personal. I övrigt gör styrelsen beträffande avlöningskostnaderna följande allmänna uttalande.

Vid sin beräkning av dessa kostnader har styrelsen tagit i betraktande, att organiserandet av civilförsvaret i enlighet med den nya lagstiftningen och statsmakternas i samband med dennas antagande uttalade intentioner innebär ett synnerligen omfattande arbete. Detta kan icke hinna avslutas under innevarande budgetår, särskilt som den i hög grad arbetskrävande verksamhet för omhändertagande av evakuerade finska medborgare samt flyktingar, vilken uppdragits åt styrelsen, föranlett, att det på styrelsen ankommande allmänna organisationsarbetet måste i viss utsträckning stå tillbaka. Av dessa anledningar räknar styrelsen med att någon begränsning av personalen icke kan äga rum under nästa budgetår. För vissa arbetsuppgifter erfordras tvärtom en förstärkning av personalen.

Civilförsvarsstyrelsen räknar med att den nuvarande organisationen av styrelsen skall bestå under nästkommande budgetår. Styrelsen föreslår dock vissa mindre jämkningar härutinnan. Innan styrelsen ingår härpå, beröres emellertid frågan om anställningsförhållandena för styrelsens personal. Styrelsen påpekar, att å styrelsens personalförteckning för närvarande finnas — förutom en befattning å övergångsstat — endast uppförda tre ordinarie befattningar, nämligen befattningen som generaldirektör i lönegrad C 12 samt två befattningar som civilförsvarsinspektör i lönegrad A 26. Vidare finnes hos styrelsen ett mindre antal från luftskyddsinspektionen överflyttade extra ordinarie befattningar. Dessa utgöras av två förste amanuensbe-

fattningar i lönegrad Eo 18 samt 10 befattningar i kanslibiträdes- och lägre lönegrad. I övrigt utgöres styrelsens hela personal av extra eller arvodesanställda befattningshavare.

Efter erinran om vad hemortsförsvarssakkunniga, civilförvarsutredningen och föredragande statsrådet i propositionen den 12 maj 1944, nr 270, uttalat angående utformningen av civilförsvarets centrala organisation anför styrelsen vidare.

Civilförvarsstyrelsen är klart medveten om, att det icke för närvarande är lämpligt att söka närmare utforma den organisation, som civilförsvarets centralmyndighet skall äga under fredstid. Styrelsen är emellertid av den uppfattningen, att de nuvarande anställningsförhållandena för styrelsens personal äro synnerligen otillfredsställande med hänsyn till arvodessystemets mycket utbredda omfattning. Visserligen är arvodesanställning naturlig, då det gäller verk av utpräglad kriskaraktär. Denna anställningsform är dock förenad med avsevärda olägenheter både för verket, i det att personalrekryteringen försvåras, och för personalen, vars anställningsförhållanden bli särdeles otrygga. Redan ha på grund av de lösliga anställningsförhållandena flera befattningshavare lämnat styrelsen, därvid kompetenta ersättare ej eller endast med stor svårighet kunnat anskaffas. Ytterligare dylika avskedstaganden äro att emotse. Denna tendens hos befattningshavarna att söka sig från styrelsen med åtföljande täta ombyten — i den mån kvalificerade ersättare kunna erhållas — är till avsevärt men för arbetet. Flertalet befattningshavare ha sedan relativt lång tid varit anställda hos luftskyddsinspektionen eller statens utrymningskommission.

I den mån möjlighet därtill finnes bör arvodessystemet avvecklas och befattningshavarna beredas tryggare anställningsförhållanden. Även om det icke torde vara lämpligt att nu taga ställning till hela spørsmålet om fredsorganisationen, synes det dock numera klart, att ett centralorgan för civilförsvaret kommer att erfordras under överskådlig tid framåt. Därmed är också givet, att åtminstone ett begränsat antal av de nu hos styrelsen befintliga befattningarna komma att behövas under fredstid. Styrelsen är av den uppfattningen, att det för styrelsens fortsatta verksamhet är av stor vikt att konsekvenserna dragas av angivna förhållande och att sålunda fastare anställningsförhållanden beredas åtminstone en kärna av styrelsens personal. Styrelsen har utformat sitt förslag i enlighet härmed och föreslår i det följande, att från och med ingången av nästa budgetår ett antal extra ordinarie befattningar inrättas hos styrelsen.

Styrelsen övergår härefter till att närmare behandla frågan om byråernas och avdelningarnas arbetsuppgifter och personalbehov för kommande budgetår. Härvid behandlas till en början personalen i tjänstemannanställning.

Administrativ-kamerala byrån (första byrån) står under ledning av en byrådirektör med årsarvode å 13 080 kronor. Byrån är organiserad på två sektioner, en administrativ och en kameral.

Å den administrativa sektionen, vilken förestås av en förste byråsekreterare, handläggas administrativa och juridiska ärenden i den mån de icke av särskilda skäl hänföras till annan byrå eller avdelning, statsbidragsärenden med undantag av ärenden rörande statsbidrag till skydds-

rum m. m., ärenden rörande styrelsens personal m. fl. ärenden. Å sektionen äro för närvarande placerade de två förut omnämnda amanuenserna i lönegrad Eo 18 ävensom en registrator i lönegrad Ex 11.

Civildéforsvarsstyrelsen finner, att befattningen såsom förste byråsekreterare (årsarvode 11 880 kronor) med säkerhet är erforderlig även under fredstid, och föreslår därför, att densamma förändras till en extra ordinarie befattning i lönegrad Eo 26. Även registratorsbefattningen torde under alla omständigheter komma att behövas, varför även denna befattning borde göras till extra ordinarie i lönegraden 11.

Civildéforsvarsstyrelsen upptager vidare till behandling frågan om anställande av en befattningshavare, vartill för närvarande saknas motsvarighet inom styrelsen. Härvidlag anför styrelsen i huvudsak följande.

Styrelsens bok- och tidskriftssamling befinner sig i oordnat skick. Den är tillika mycket ofullständig. Ett ordnat bibliotek är emellertid nödvändigt för att styrelsen skall kunna fullgöra sitt åliggande att taga del av utvecklingen inom civilförsvarets många olika delar. En särskild befattningshavare behövs för att handlägga ärenden rörande biblioteket, att följa den svenska och utländska litteraturen på området o. s. v. Åt denne tjänsteman torde böra uppdragas även vissa andra uppgifter. För åstadkommande av erforderlig samordning och effektivitet inom den mycket omfattande organisation, som civilförsvaret utgör, är det av största vikt, att från centralmyndigheten kan upprätthållas en organiserad, regelbunden och lätthanterlig kommunikation med övriga, inom landet i dess helhet spridda civilförsvarsmyndigheter. Detta kan lämpligen ske genom utsändande med vissa mellanrum av tryckta tjänstemeddelanden. Det bör uppdragas åt en särskild befattningshavare att härvidlag handhava de göromål av redaktionell och annan art, vilka äro förenade med uppläggandet och det fortsatta handhavandet av en sådan serie, varom här är fråga. Då civilförsvaret både under beredskapstider och eljest berör allmänheten i mycket hög grad, är det vidare av stor vikt att styrelsen beredes möjlighet att på ett både för styrelsen och övriga vederbörande parter tillfredsställande sätt upprätthålla förbindelser med pressen, radion, filmen m. m. Redan under den korta tid styrelsen verkat, har avsaknaden av en dylik »sambandsman» visat sig vara en synnerligen kännbar brist.

För handhavandet av nu avsedda uppgifter i fråga om litteratur, tjänstemeddelanden, pressen m. m. föreslår styrelsen, att hos densamma anställs en särskild befattningshavare, vilken av styrelsen förslagsvis benämnes civilförsvarsredaktör. Styrelsen fäster stor vikt vid att kunna för befattningen förvärva en väl kvalificerad person med för uppgifterna lämpade personliga egenskaper. Arvodet föreslås därför utgå med 10 800 kronor för år. Befattningen bör lämpligen hänföras till första byråns administrativa sektion.

Å den kamerala sektionen handläggas dels rent kamerala ärenden, dels ock huvuddelen av ärendena rörande inköp, förvaring och underhåll av materiel, som för statsmedel inköpts för luftskyddet, utrymningsorganisationen och civilförsvaret.

Sektionen förestås av en förste byråinspektör. Å sektionen finnas vidare följande befattningar, nämligen tre befattningar som assistent, envar med årsarvode å högst 8 400 kronor, en befattning som assistent med årsarvode

å högst 7 200 kronor, en befattning som assistent (kassörska) med årsarvode å högst 6 300 kronor, två befattningar som bokhållare med årsarvode å högst 6 000 kronor samt två befattningar som bokhållare med årsarvode å högst 5 040 kronor. Civilförvarsstyrelsen uttalar, att samtliga nu angivna befattningar erfordras under nästa budgetår. Befattningen som sektionschef (förste byråinspektör med årsarvode av 10680 kronor) vore av den arten, att det kunde förutses, att befattningen komme att erfordras även under fredstid. På grund härav föreslår styrelsen, att densamma placeras å extra ordinarie stat. Befattningen borde härvid betecknas såsom byråintendent och upptagas i lönegrad Eo 26. En av befattningarna såsom assistent borde vidare omäändras till en extra ordinarie assistenttjänst. Förvaring och underhåll av den för en kostnad av åtskilliga tiotal miljoner kronor anskaffade civilförvarsmaterielen komme nämligen att under fredstid bli en angelägenhet av sådan omfattning och vikt, att en assistentbefattning med säkerhet erfordrades för ändamålet. Med hänsyn till erforderliga kvalifikationer hos befattningshavaren kunde styrelsen därvid icke förorda lägre lönegrad än Eo 21.

Organisationsbyrån (andra byrån) handhar ärenden rörande civilförvarsrets territoriella indelning, organisationsplaner för civilförvarsområdena, civilförvarsrets samarbete med transportväsendet, folkförsörjningen och arbetsmarknaden m. fl. ärenden av organisatorisk art. Byrån står under ledning av en byråchef med årsarvode å 14 040 kronor. För biträde vid handläggningen av de allmänna organisationsärendena äro för byrån avsedda en förste byråsekreterare (årsarvode 11 000 kronor) och en amanuens (årsarvode 7 800 kronor). Styrelsen föreslår med hänsyn till de omfattande och betydelsefulla arbetsuppgifterna för förste byråsekreteraren, att arvodet till denne befattningshavare höjes till 11 880 kronor för år eller sålunda till ett belopp, som motsvarar nettolönen efter avdrag av pensionsavgifter i lönegraden Eo 26, löneklassen 25.

Å organisationsbyrån handläggas även ärenden rörande civilförvarsrets motorfordon. För dessa ärenden finnas för närvarande en byråinspektör med årsarvode å 10 800 kronor och en assistent med årsarvode å 6 600 kronor. Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som ankomma på byråinspektören för motorfordonsärenden, och för erhållande av större enhetlighet i lönesystemet föreslår styrelsen, att ifrågavarande byråinspektörsbefattning ändras till en befattning som förste byråinspektör med oförändrat arvode, 10 800 kronor för år.

För närvarande handläggas ärenden rörande undanförsel å undanförselavdelningen, vilken står under ledning av en förste byråingenjör med årsarvode å 12 960 kronor. Å denna avdelning finnes vidare anställd en assistent med årsarvode å 9 000 kronor. Förste byråingenjören kommer med utgången av september 1945 att lämna sin befattning. Styrelsen finner lämpligt, att i samband därmed undanförselärendena överföras till organisationsbyrån. Därvid anser styrelsen en reduktion av arvoden för de för undan-

förselärendena avsedda befattningarna kunna företagas. Från och med den 1 oktober 1945 synes sålunda arvodet för befattningen som förste byråingenjör kunna nedsättas till 10 800 kronor för år och arvodet för befattningen som assistent till 7 800 kronor för år. För tiden 1 juli—30 september 1945 böra arvoden i fråga utgå med samma belopp som innevarande budgetår.

Å undanförselavdelningen skola handläggas även ärenden rörande förstöring. Genom beslut den 16 mars 1945 har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att tills vidare till och med den 30 juni 1945 för handläggning av ärenden rörande förstöring anställa viss person mot ett arvode av 900 kronor för månad räknat. Denna befattning bör enligt styrelsens mening under nästa budgetår upptagas som en förste byråingenjörsbefattning med årsarvode å 10 800 kronor. Avsikten är, att befattningen under tiden till och med september 1945 skall tillhöra undanförselavdelningen och därefter organisationsbyrån.

Utbildnings- och övningsbyrån (tredje byrån). Å denna byrå handläggas ärenden rörande utbildning och övning av civilförsvarspersonal, ärenden rörande verkskydd ävensom vissa ärenden rörande gasskyddstjänst m. m. Byrån står under ledning av en byråchef med årsarvode å 14 040 kronor. Till byrån höra vidare en befattning såsom byråinspektör (årsarvode 10 200 kronor) och två befattningar såsom assistent (årsarvode respektive 9 000 och 4 800 kronor). Dessutom har intill den 1 april 1945 å byrån utnyttjats ett assistentarvode å 6 000 kronor, som egentligen avsetts för bevakningsavdelningen men där icke kunnat utnyttjas, enär någon för denna avdelning lämplig person icke kunnat förvärfvas för angivna arvodesbelopp. Från sagda dag har emellertid å bevakningsavdelningen anställts en befattningshavare med nämnda arvode.

Styrelsen föreslår, att å byrån inrättas en befattning som förste byråinspektör med uppgift att behandla verkskyddsärenden. Styrelsen anför härom.

Dessa ärenden utgöra nu en huvuduppgift för den å byrån anställde byråinspektören. Verkskyddsärendenas omfattning och vikt är emellertid sådan, att ett mycket stort behov av ytterligare en kvalificerad befattningshavare för desamma gjort sig gällande. Tidigare ha också inom luftskyddsinspektionen funnits två befattningar för verkskyddsärenden. Styrelsen vill med kraft understryka, att styrelsen på grund av brist på kvalificerad personal ej kunnat ägna verkskyddsorganisationen det arbete, som förhållandena starkt påkalla.

Arvodel till den förste byråinspektören föreslås utgå med 10 800 kronor. Då denna befattning tillkomme, kunde enligt styrelsens mening arvodel till byråinspektören å byrån nedsättas till 9 600 kronor för år.

Vidare föreslår styrelsen, att assistentarvodel å 4 800 kronor utgår och i stället medel under anslagsposten till kostnader för övrig icke-ordinarie personal beräknas för en extra ordinarie kanslibiträdestjänst i 7 lönegraden.

Sociala byrån (fjärde byrån). Å denna byrå, som står under ledning av en byråchef med årsarvode å 14 040 kronor, handläggas ärenden rörande utrymnings- och socialtjänst, däri inbegripet inkvartering av evakuerade och utbombade. Byrån handlägger därjämte huvuddelen av de på styrelsen för närvarande ankommande ärendena angående evakuerade utlänningar och flyktingar, men det särskilda personalbehovet för denna del av verksamheten beröres ej i detta sammanhang.

Styrelsen påpekar, att ärenden angående utrymnings- och socialtjänsten kunna i mindre utsträckning än som i regel är fallet beträffande andra tjänstegrenar delegeras till länsstyrelser och civilförsvarshefer. Den för inkvartering på grund av utrymning uppbyggda organisationen, som satts på prov i samband med att den utnyttjades vid mottagande av flyktingar och finska evakuerade, ställde stora krav på den centrala myndigheten, som bland annat måste ha betryggande tillgång till med ärendena väl förtrogen personal, vilken, då organisationen hastigt måste expandera, kunde anförtros relativt självständig handläggning av kvalificerade arbetsuppgifter.

För utrymnings- och socialtjänstens del har — fortsätter styrelsen — en genomgripande förändring kommit till stånd. Detta hade föranlett ett stort behov av nya anvisningar samt av intensifierad inspektions- och konsultativ verksamhet på området. Under innevarande budgetår vore på grund av den av flyktingverksamheten föranledda arbetsbelastningen byråns möjligheter att fullgöra dessa arbetsuppgifter begränsade.

Styrelsen anser det ofrånkomligt, att sociala byråns personal under nästa budgetår förstärkes. Styrelsen anför härom i huvudsak.

I samband med civilförsvarsstyrelsens organisation uppdelades denna byrå i två sektioner, vardera under ledning av en förste byråinspektör med årsarvode å 10 800 kronor. Den ene av dessa har sedermera blivit t. f. civilförsvarsinspektör med bibehållande av ledningen av sektionen. Då den andra befattningen måste anses nödvändig jämväl när beredskap icke råder, föreslår styrelsen att den från och med nästa budgetår placeras å extra ordinarie stat. Därvid bör icke lägre lönegrad än Eo 26 komma i fråga.

Med hänsyn till vad om byråns arbetsuppgifter anförts finner styrelsen det nödvändigt, att personaluppsättningen å byrån förstärkes genom anställande av en kvalificerad jurist. Å byrån bör därför inrättas en befattning som byråsekreterare med årsarvode å högst 9 000 kronor.

Å byrån finnas vidare för närvarande två amanuenser och en assistent med årsarvode å för envar av dem högst 7 800 kronor samt en amanuens med årsarvode å högst 7 200 kronor. Sistnämnda arvode föreslås höjt till 7 800 kronor, vilket belopp befunnits erforderligt för att kunna förvärva och behålla personal med de kvalifikationer, som måste fordras för befattningen.

Härjämte böra å byrån inrättas två nya befattningar som amanuens (assistent). Då inom styrelsen icke finnes någon extra ordinarie befattning som amanuens i lönegrad 15, föreslår styrelsen, att den ena av de nya befattningarna placeras i lönegrad Eo 15. För den andra befattningen bör upptagas ett arvode å 6 600 kronor. Därvid synes å andra sidan en kansliskrivar-

befattning med arvode å 4 920 kronor kunna indragas. En annan nu befintlig kansliskrivarbefattning med arvode å 6 000 kronor erfordras däremot alltså.

Å byggnadstekniska avdelningen handläggas för närvarande följande slag av ärenden.

1) Ärenden rörande byggnadstekniskt civilförsvar i allmänhet.

2) Ärenden angående statsbidrag för allmänna skyddsrum, skyddsrum i undervisningsanstalter och hamnar, skyddsrum för andra trafikföretag än järnvägar och flyglinjer (t. ex. spårvägar).

3) Vissa ärenden angående enskilda skyddsrum, källarmursgenombrott och tornobservationsplatser.

4) Ärenden angående teknisk tjänst, omfattande bland annat försöksverksamhet beträffande projektilröjning.

Å avdelningen finnas för närvarande, förutom befattningen såsom byrådirektör och chef för avdelningen (årsarvode 13 080 kronor), följande befattningar.

1 förste byråingenjör	årsarvode högst	11 040	kronor
1 byråingenjör	»	10 140	»
1 »	»	8 400	»
1 ingenjör	»	7 260	»
4 ingenjörer	»	7 200	»
1 ingenjör	»	6 600	»
1 »	»	6 300	»
1 byråsekreterare	»	9 000	»

I samband med avsett överförande av ärenden angående alarmering, mörkläggnad och maskering från tredje byrån till byggnadstekniska avdelningen ämnar civilförsvarsstyrelsen till avdelningen överflytta en byråingenjörsbefattning, en befattning som assistent (ingenjör) och en befattning som montör för översyn av alarmeringsanläggningar med årsarvoden för närvarande av respektive 8 400, 7 800 och 5 400 kronor. Kostnaderna för montörens avlöning, som för innevarande budgetår belasta delanslaget till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m., böra enligt styrelsens mening från och med nästa budgetår bestridas från avlöningsanslaget.

Styrelsen finner med hänsyn till arbetsbalansen och till omfattningen av arbetsuppgifterna en förstärkning av personalen på byggnadstekniska avdelningen nödvändig. Till stöd för denna sin uppfattning anför styrelsen bland annat.

Den å avdelningen befintliga personalen har icke varit tillräcklig för att kunna medhinna de på avdelningen ankommande arbetsuppgifterna. En avsevärd balans föreligger sålunda i fråga om främst skyddsrumsårenden. Antalet icke avgjorda ärenden angående statsbidrag till skyddsrum (inberäknat ärenden rörande förhandsgranskning av skyddsrumsrutningar) utgör sålunda för närvarande något över 200, avseende ett sammanlagt kostnadsbelopp av mer än 7 000 000 kronor.

Enligt styrelsens mening bör förstärkningen utgöras av tre ingenjörsutbildade befattningshavare och en jurist (amanuens), den senare som biträde åt byråsekreteraren på avdelningen.

Styrelsen hemställer vidare om bemyndigande att såsom tillfällig sakkunnig för frågor rörande projektilröjning anlita en assistent. Styrelsen framhåller nödvändigheten av att till sitt förfogande ha en befattningshavare, som enbart sysselsättes med dylika frågor. För förvärvande av tillräckligt kvalificerad befattningshavare till denna tjänst är det enligt styrelsens mening erforderligt, att arvodet bestämmes till åtminstone 7 800 kronor för år.

Av de befattningar, som sålunda förutses bli erforderliga å nu ifrågasvarande avdelning, anser styrelsen en befattning såsom förste byråingenjör och en befattning såsom byråingenjör böra göras extra ordinarie i 26 respektive 21 lönegraden.

Styrelsen finner även strängt påkallat, att vissa av de nu befintliga arvodena regleras uppåt med hänsyn till, förutom arbetsuppgifternas art i och för sig, storleken av de löner, som nu bjudas teknisk personal med här ifrågakommande kvalifikationer i såväl statlig som kommunal och enskild tjänst. Det hade i flera fall visat sig, att styrelsen i denna konkurrens ej kunnat behålla eller förvärva sådan personal, som varit önskvärd för styrelsen.

För avdelningen föreslås sålunda för nästkommande budgetår följande befattningar, förutom befattningen som chef för avdelningen.

1 förste byråingenjör	.....	Eo 26
1 byråingenjör	.....	Eo 21
1 »	.....	årsarvode högst 10 200 kronor
6 byråingenjörer	..... » »	9 000 »
1 byråsekreterare	..... » »	9 000 »
1 amanuens	..... » »	7 200 »
1 assistent	..... » »	7 800 »
1 ingenjör	..... » »	7 800 »
4 ingenjörer	..... » »	7 200 »
1 ingenjör	..... » »	6 300 »
1 montör	..... » »	5 400 »

Med hänsyn till sina delvis ändrade uppgifter bör enligt styrelsens mening avdelningen från och med ingången av budgetåret 1945/46 betecknas som styrelsens tekniska byrå (femte byrå).

Å **riksbrandinspektörens avdelning** handläggas ärenden rörande brandförsvaret under krig. Riksbrandinspektörens åligganden framgå närmare av en för denne befattningshavare utfärdad instruktion den 10 november 1944, nr 722, vartill torde få hänvisas. Å avdelningen tjänstgöra, förutom riksbrandinspektören, vilken avlönas från särskilt anslag under sjätte huvud-

titeln, för närvarande tre assistenter med årsarvoden å högst 9 000, 7 500 respektive 7 320 kronor.

I framställning till chefen för civilförsvarsstyrelsen har riksbrandinspektören föreslagit följande befattningar å avdelningen: en förste byråingenjör i Eo 26 samt två assistenter, envar med årsarvode av 9 000 kronor. Med vitsordande av att synnerligen omfattande arbetsuppgifter åvila befattningshavarna å avdelningen förklarar civilförsvarsstyrelsen, att även enligt styrelsens mening en viss förbättring av avlöningsförhållandena är starkt motiverad. Dock anser sig styrelsen icke kunna förorda så hög löneplacering som riksbrandinspektören föreslagit. Styrelsen föreslår, att en befattning såsom förste byråingenjör i lönegraden Eo 24 (riksbrandinspektörens närmaste man) inrättas. Beträffande de båda andra assistentbefattningarna förordar styrelsen en höjning av det nu fastställda arvudet för den ena befattningen till 8 400 kronor för år. Denna höjning syntes befogad med hänsyn till de kompetenskrav, som borde ställas på befattningens innehavare. Därest denna höjning företoges, syntes emellertid det andra assistentarvudet kunna ned sättas till 7 200 kronor för år.

Å **bevakningsavdelningen** handläggas ärenden angående civila anläggningars, byggnaders och annan egendoms skyddande mot spioneri och sabotage (industriskydd).

Till bevakningsinspektören såsom chef för styrelsens bevakningsavdelning utgår ett arvode av 1 200 kronor för år. Å avdelningen finnes anställd en förste assistent, vilken av Kungl. Maj:t jämväl förordnats såsom biträdande bevakningsinspektör med skyldighet att biträda bevakningsinspektören vid handläggningen av de på honom ankommande göromålen samt att på eget ansvar fullgöra bevakningsinspektörens åligganden i de fall, då denne på grund av tjänsteresa eller av andra på honom ankommande göromål är förhindrad att taga befattning med förekommande ärenden. Såsom anmärkts vid behandlingen av utbildnings- och övningsbyrån har från och med den 1 april 1945 en för bevakningsavdelningen avsedd befattning med årsarvode av 6 000 kronor återförts till avdelningen. Såsom biträde å avdelningen har bevakningsinspektören vidare i viss utsträckning anlitat statspolisens kanslipersonal. Härutöver har vid hopade arbetsuppgifter anlitats såsom biträde en kriminalkonstapel och ett skrivbiträde. För verkställande av erforderliga besiktningar och inspektioner samt för undersökningar i samband med upprättande av förslag till markbevakningsplan ha landsfogden i Göteborgs och Bohus län samt stadsfiskalerna i Kristinehamn och Umeå enligt Kungl. Maj:ts förordnande biträtt bevakningsinspektören under olika perioder. Dessutom har sakkunnigt biträde vid åtskilliga tillfällen erhållits från statens kriminaltekniska anstalt, försvarsstaben, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen och telegrafstyrelsen.

Berörda ärenden angående icke militära anläggningars skyddande mot spioneri och sabotage leder bevakningsinspektören under civilförsvarssty-

relsens chef, medan bevakningsinspektören intager en självständig ställning i förhållande till civilförsvarsstyrelsen beträffande den del av hans verksamhet, som avser landstormspolisen. Bevakningsinspektören har i avgiven framställning föreslagit sistnämnda verksamhets överflyttande till civilförsvarsstyrelsen under framhållande av bland annat, att någon principiell skillnad mellan de båda slagen av ärenden icke föreläge. Om härjämte försvarsstabens industriskyddsdetalj — i enlighet med en av chefen för försvarsstaben och civilförsvarsstyrelsen i skrivelse den 14 februari 1945 därom gjord hemställan — komme att överflyttas till bevakningsavdelningen i civilförsvarsstyrelsen, syntes enligt bevakningsinspektörens mening centralisering av nu ifrågavarande ärenden helt böra genomföras och all skyddsverksamhet överflyttas till civilförsvarsstyrelsen. Med hänsyn härtill och till att ärenden rörande civilförsvarets ordningstjänst borde handläggas på bevakningsavdelningen finner bevakningsinspektören, att avdelningens personalorganisation bör bli föremål för omprövning. Bevakningsinspektören har även avgivit förslag till personalförstärkning.

Civilförsvarsstyrelsen finner sig icke kunna tillstyrka bevakningsinspektörens förslag, att hela den verksamhet, som tidigare åvilat denne, skall överflyttas på styrelsen och handläggas på bevakningsavdelningen. Bevakningsinspektören bör enligt styrelsens mening intaga en självständig ställning beträffande ärenden, som beröra landstormspolisen ävensom skyddsärenden, som avse polisbevakning i enlighet med gällande polislagstiftning. Styrelsen förordar ingen ändring beträffande bevakningsinspektörens arvode i nu förevarande hänseende. Däremot föreslår styrelsen inrättande av två assistentbefattningar med årsarvoden å högst 8 400 respektive 7 800 kronor, varvid den förstnämnda avses för civilförsvarets ordningstjänst. Härvidlag framhålls, att arbetet inom denna tjänstegren hos centralmyndigheten måst i hög grad eftersättas av brist på kvalificerad personal, varför inrättandet av denna assistentbefattning vore oundgängligt. Vidare borde biträdespersonalen utgöras av en kansliskrivare med årsarvode å högst 5 400 kronor ävensom två kontorsbiträden i lönegrad Ex 4 och ett skrivbiträde i lönegrad Ex 2. Den jämförelsevis höga avlöningen för kansliskrivaren motiverades av de fordringar å språkkunskap, som måste ställas å befattningshavaren.

Civilförsvarsstyrelsen behandlar härefter i ett sammanhang vissa frågor beträffande löneställningen för byrå- och avdelningsföreståndare inom styrelsen. Härvid föreslår styrelsen till en början, att byrådirektörstjänsterna å första byrån och byggnadstekniska avdelningen förändras till byråchefsbefattningar, samt anför som skäl härför följande.

Byrån och avdelningen äro synnerligen arbetstyngda. Båda hava en stor personal; för första byrån beräknas sålunda för nästa budgetår 27 personer — fränsett personal enbart för flyktingverksamheten — och för byggnadstekniska avdelningen 25 personer. Ärendena å såväl byrån som avdelningen

äro i stort antal av hög svårighetsgrad. Mycket stora krav måste sålunda ställas å de ifrågavarande byrå- och avdelningsföreståndarna.

Styrelsen förklarar vidare, att det enligt styrelsens bestämda mening är av omständigheterna starkt påkallat, att några av de sålunda föreslagna fem byråchefsbefattningarna placeras i extra ordinarie lönegrad. Styrelsen föreslår, att så blir fallet med två av befattningarna.

Styrelsen anser, att en särskild till generaldirektörens förfogande stående mindre avdelning bör inrättas från och med nästa budgetår, och föreslår, att om så blir fallet en av civilförvarsinspektörerna placeras där med uppgift att biträda med sådana ärenden, som generaldirektören förbehåller sig att föredraga, samt därutöver i vissa fall med ärenden, som äro gemensamma för flera byråer eller avdelningar, ävensom med hemskyddsärenden. Till avdelningen borde jämväl höra en assistent, som syntes böra avlönas med ett årsarvode å högst 7 200 kronor. Ett nuvarande assistentarvode å 7 320 kronor borde lämpligen sänkas för ändamålet. Slutligen erfordrades å avdelningen biträde av juridiskt utbildad arbetskraft. Det syntes tillräckligt, att för ändamålet upptoges en ny befattning som amanuens, likaledes med årsarvode å 7 200 kronor.

Beträffande de nuvarande, till särskilda byråer icke anknutna befattningshavarna hos civilförvarsstyrelsen anför styrelsen följande.

Det till civilförvarsöverläkaren utgående arvodet av 6 000 kronor för år föreslås oförändrat.

Militärassistenten hos styrelsen avlönas för närvarande helt från anslag under fjärde huvudtiteln. Styrelsen föreslår, att från styrelsens avlöningsanslag skall till militärassistenten utgå ett arvode å 1 080 kronor för år.

Vid styrelsen äro knutna två fast anställda sakkunniga, varav den ene i statsfinansiella frågor och den andre i arbetsmarknadsfrågor. Särskilt de problem, som sammanhånga med civilförvarslagens genomförande, torde enligt styrelsens mening även under nästkommande budgetår medföra ett starkt behov för styrelsen att äga tillgång till ifrågavarande sakkunskap. Styrelsen föreslår därför, att medel till arvoden efter — liksom tidigare — 1 200 kronor för år åt två fast anställda sakkunniga beräknas jämväl för budgetåret 1945/46.

Slutligen föreslår civilförvarsstyrelsen att till styrelsen knytas sammanlagt högst tre representanter för press, film och radio. Härom anföres följande.

Dessa representanter skola överlägga med styrelsen i hithörande frågor rörande civilförsvaret, lämna råd och anvisningar i dylika ämnen samt vara sambandsmän, envar för sitt område. Icke minst under fredsförhållanden torde det vara av stor vikt, att ett fruktbärande samarbete med pressen m. m. kommer till stånd. Styrelsen är därför mycket angelägen om att en sådan ordning, som här avses, kan förverkligas. För ändamålet torde böra beräknas ett belopp om sammanlagt 1 500 kronor för år.

Civilförsvarsstyrelsen övergår härefter till en beräkning av utgifterna för nästa budgetår under de särskilda i avlöningsstaten förekommande anslagsposterna.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslås beräknad till förslagsvis 59 000 kronor.

Sammanlagda kostnaden för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppgår vid bifall till styrelsens i det föregående framlagda förslag till 472 980 kronor. Till denna kostnad borde läggas ett belopp av 3 000 kronor för arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar. Nu ifrågavarande post upptages sålunda till $(472\,980 + 3\,000)$ 475 980 kronor eller avrundat till förslagsvis 476 000 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar styrelsen sålunda. Kostnaderna för de i det föregående av styrelsen ifrågasatta extra ordinarie befattningarna i högre lönegrad än 7 beräknas till 105 447 kronor. Medelsbehovet under nästa budgetår till skriv- och expeditionspersonal uppskattas till 180 000 kronor. Härvid hade hänsyn tagits till erforderlig ökning av skrivpersonal på grund av de föreslagna utökningarna av tjänstemannapersonalen. Till avlöningar åt förrådspersonal beräknas åtgå 31 000 kronor. Kostnaderna för styrelsens representanter i militärbefäls- eller kårstaber upptagas till ett belopp av 10 000 kronor. Kostnaderna för ifrågavarande ändamål hava alltså sammanlagt beräknats till $(105\,447 + 180\,000 + 31\,000 + 10\,000)$ 326 447 kronor eller avrundat till 327 000 kronor.

I sammanhang med beräkningen av sistnämnda anslagspost har styrelsen upptagit till behandling frågan om ersättningar till inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer samt anför härom följande.

Hos varje länsstyrelse — dock icke hos överståthållarämbetet — skall finnas en inkvarteringschef eller, om arbetsuppgifternas omfattning det påkallar, två inkvarteringschefer. Därjämte skall finnas en eller flera biträdande inkvarteringschefer. Inkvarteringschef och biträdande inkvarteringschef förordnas av civilförsvarsstyrelsen efter förslag av länsstyrelsen. De skola biträda civilförsvarsdirektören vid handläggningen av ärenden rörande evakuerade, utbombade och flyktingar. Genom beslut den 12 januari 1945 har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter angående ersättning till inkvarteringschefer m. m. att tillämpas under tiden den 1 december 1944—30 juni 1945.

Styrelsen har, räknat från och med den 1 december 1944, för innevarande budgetår förordnat 29 inkvarteringschefer och 44 biträdande inkvarteringschefer. Sammanlagda kostnaden för arvoden åt dessa utgör för närvarande 5 200 kronor för månad.

Styrelsen anser, att varken antalet inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer eller ersättningarna till dessa kunna i nämnvärd omfattning minskas under nästkommande budgetår. Härtill medverkar främst att inkvarteringsorganen under innevarande budgetår tagits och sannolikt under återstoden av budgetåret komma att tagas i anspråk i avsevärd omfattning

för omhändertagande av flyktingar, evakuerade utlänningar och finska barn. Till följd härav räknar styrelsen med att för stora delar av landet det genom civilförsvarslagens ikraftträdande nödvändiggjorda omfattande organisationsarbetet i vad avser utrymnings- och socialtjänsten måste anstå till nästa budgetår.

Styrelsen anser det emellertid lämpligt, att medel för bestridande av arvoden och ersättningar för mistad arbetsinkomst åt ifrågavarande befattningshavare upptagas under förslagsanslaget till Länsstyrelserna: Avlöningar och i avlöningsstaten för länsstyrelserna upptagas under posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Arvodena föreslås fortfarande skola bestämmas av civilförsvarsstyrelsen inom ramen för nämnda föreskrifter. Styrelsen föreslår sålunda, att nämnda delpost — avseende länsstyrelserna — måtte höjas med ett belopp av 65 000 kronor för nu ifrågavarande ändamål.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknas av styrelsen till 48 000 kronor.

Det totala medelsbehovet under ifrågavarande anslag har civilförsvarsstyrelsen alltså för nästa budgetår beräknat till (59 000 + 476 000 + 327 000 + 48 000) 910 000 kronor.

Beträffande ifrågavarande anslag hava *reservationer* anförts av fast anställda sakkunnigen Johnsson, riksbrandinspektören Lundgren och bevakningsinspektören Thulin.

Johnsson har anfört.

Civilförsvarsstyrelsens förslag om inrättande av befattningar i lönegraden Eo 26 för en förste byråsekreterare, en byråintendent, en förste byråinspektör och en förste byråingenjör kan jag icke biträda. Även om med nuvarande organisation och arbetsuppgifter skäl kunna föreligga för en placering av dessa tjänster i 26 lönegraden, måste jag med hänsyn till den ovissighet, som råder om styrelsens framtida verksamhet och arbetsformer, finna försiktigheten bjuda att befattningarna — om de skola uppföras på e. o. stat fr. o. m. budgetåret 1945/46 — icke hänföras till högre lönegrad än Eo 24.

Ej heller kan jag dela styrelsens uppfattning, att å riksbrandinspektörens avdelning en förste byråingenjörstjänst i lönegrad Eo 24 bör inrättas från och med nämnda budgetår. Enligt min mening böra ytterligare erfarenheter rörande riksbrandinspektörens arbetsuppgifter avvaktas, innan han utrustas med fastare anställd personal. Erinras må för övrigt, att den assistent, som brandförvarsutredningen föreslog såsom biträde åt riksbrandinspektören, av utredningen ansågs böra placeras i lönegraden Eo 21.

Lundgren och Thulin reserverade sig i enlighet med vad de anfört i respektive framställningar till chefen för civilförsvarsstyrelsen.

Såsom tidigare antytts hava utlåtanden, avseende ifrågavarande del av civilförsvarsstyrelsens framställning, avgivits av *statskontoret* och av *allmänna lönenämnden*.

Statskontoret berör till en början civilförsvarsstyrelsens hemställan om
Bihang till riksdagens protokoll 1945. 1 saml. Nr 320.

inrättande av ett antal extra ordinarie befattningar hos styrelsen och anför härom.

Statskontoret förbiser ingalunda de olägenheter icke minst ur rekryterings-synpunkt, som äro förenade med det nuvarande arvodessystemet. Det måste emellertid å andra sidan anses mindre lämpligt att inom en organisation som den förevarande, vilken i fredstid kommer att erhålla en starkt minskad omfattning, tillerkänna befattningshavare pensionsberättigande anställning i andra fall än då stadigvarande behov av befattningen i fråga kunnat med säkerhet konstateras. Enligt statskontorets mening måste det starkt ifrågasättas, huruvida skäl kunna anses föreligga att redan nu vidtaga ändring av det därvid fastställda antalet befattningar med pensionsrätt.

I anslutning härtill framhåller statskontoret angelägenheten av att, där ej alldeles särskilda skäl förelåge, någon mera väsentlig förändring icke heller i övrigt nu vidtoges i den vid 1944 års riksdag beslutade organisationen av civilförsvarsstyrelsen. Särskilt ifrågasatte statskontoret, huruvida tillräcklig erfarenhet kunde hava vunnits angående behovet av den föreslagna befattningen som civilförsvarsredaktör. Ämbetsverket hade dock funnit den för denna befattning anförda motiveringen innehålla beaktansvärda uppslag för ett effektivt fullgörande av civilförsvarsstyrelsens arbetsuppgifter. Det vore enligt ämbetsverkets mening dock för tidigt att redan nu avgöra, huruvida behovet av en dylik befattning kunde föreligga även i en blivande fredsorganisation. Ej heller funne statskontoret, att tillräckliga skäl anförts för en höjning från 11 000 till 11 880 kronor av arvodet till den förste byråsekreterarbefattningen å organisationsbyrån. Däremot ville statskontoret icke motsätta sig den föreslagna förstärkningen av personalen för verkskyddsärenden med en förste byråinspektör, under förutsättning dock att arvodet till byråinspektören å utbildnings- och övningsbyrån nedsattes såsom styrelsen föreslagit.

Vidkommande förslaget om förbättrad löneställning för vissa byrå- och avdelningsföreståndare finner statskontoret — även om vissa skäl under nuvarande förhållanden otvivelaktigt kunde anföras för förslaget — mindre lämpligt att redan efter så kort tid genomföra ändring av den vid förra årets riksdag beslutade organisationen av styrelsen.

Slutligen ansåge statskontoret det av praktiska skäl påkallat att inrätta en särskild avdelning till generaldirektörens omedelbara förfogande.

Allmänna lönenämnden anför i huvudsak följande.

Stora ojämnheter förefinnas för närvarande beträffande såväl lönesättning som tjänstebenämning för åtskilliga befattningar hos civilförsvarsstyrelsen. Även om det föreliggande förslaget till en del synes ägnat att mildra dessa ojämnheter, har lönenämnden likväl funnit avsevärda svårigheter föreligga att närmare bedöma det framlagda förslaget angående inrättande av vissa extra ordinarie tjänster samt beträffande höjning eller sänkning av vissa nu utgående arvoden. Vad särskilt omändringen från arvodesbefattningar till extra ordinarie tjänster angår, vill lönenämnden emellertid framhålla, att betydande olägenheter för verket torde vara förbundna med det nuvarande arvodessystemet, vilket i viss utsträckning synes böra avvecklas; dock kan

tvekan råda, om tiden redan nu är inne för inrättande av extra ordinarie tjänster i den omfattning förslaget innebär.

Den föreslagna förändringen till byråchefstjänster av byrådirektörstjänsterna å administrativ-kamerala byrån och å byggnadstekniska avdelningen synes lönenämnden icke vara tillfyllest motiverad. Därest tillräckliga skäl finnas föreligga för inrättande av en befattning såsom civilförsvarsredaktör, torde arvudet tills vidare kunna begränsas till 9 000 kronor (motsvarande avlöning efter pensionsavdrag i Eo 21: 20). Beträffande den föreslagna förste byråinspektörstjänsten å sociala byrån synes eventuellt erforderlig förhöjning av löneställningen tills vidare böra åstadkommas genom höjning av nu utgående arvode snarare än genom befattningens förändring till extra ordinarie i föreslagna lönegrad. Motsvarande synes böra gälla beträffande den föreslagna förste byråingenjörstjänsten å riksbrandinspektörens avdelning.

Under arbetet med tillskapandet av vårt nuvarande civilförsvar har i *Föredraganden.* skilda sammanhang framhållits, att civilförsvarets organisation måste begränsas under en kommande fredsperiod. Samtidigt har emellertid förutsatts, att organisationen skulle vara så elastisk, att den kunde anpassas efter det utrikespolitiska läget. Med avseende å civilförsvarets centrala ledning uttalades, att det centrala verk, som tillkommit i form av civilförsvarsstyrelsen, endast vore av provisorisk karaktär samt att denna myndighet borde erhålla en mera stadigvarande form, först när under fredliga förhållanden frågan bättre kunde överblickas.

Civilförsvarsstyrelsens förslag till medelsanvisning för civilförsvaret för nästa budgetår har framlagts innan vapenstilleståndet i Europa slutits. I nuvarande läge anser jag mig icke kunna i någon större omfattning tillmötesgå önskemålen om utökning eller annan förstärkning av styrelsens organisation. Jag förbiser härvidlag icke det behov av personalförstärkning, som redan nu föreligger och kan komma att kvarstå eller till och med ytterligare skärpas under den närmaste tiden på grund av styrelsens befattning med omhändertagande av flyktingar och evakuerade. Detta utgör dock icke i och för sig skäl för en förstärkning av den mera fasta personalen. Särskild personal torde nämligen liksom hittills få anställas för fullgörande av sistnämnda arbetsuppgifter, och jag utgår från att — såsom även styrelsen förutsett — utgifterna för avlönande av dylik personal även under nästa budgetår icke skola belasta styrelsens avlöningsanslag utan ersättas i särskild ordning.

Vid behandlingen av propositionen angående anslag till civilförsvaret för nu löpande budgetår förutsatte riksdagen (skrivelse nr 472/1944), att Kungl. Maj:t skulle i samband med anslagsäskandena till civilförsvarsstyrelsen för budgetåret 1945/46 för riksdagen framlägga icke blott en redogörelse för vidtagna organisatoriska åtgärder beträffande civilförsvarsstyrelsen utan även ett närmare utformat förslag till organisation av styrelsen. I det föregående har jag lämnat en redogörelse för nu gällande organisation av styrelsen, vilken fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 14 september

1944. Såsom jag i det följande kommer att närmare utveckla, har jag ansett mig böra föreslå vissa smärre ändringar i denna organisation. Emellertid ser jag mig icke i stånd att nu kunna tillmötesgå riksdagens begäran om ett närmare utformat organisationsförslag. Ett flertal omständigheter ha härvid spelat in. Erfarenheterna under den korta tid som förflutit, sedan civilförsvarsstyrelsen den 1 december 1944 trädde i avsedd funktion, ha icke varit tillräckliga för att kunna läggas till grund för ett detaljerat organisationsförslag. Styrelsens för närvarande onormalt stora arbetsbörda med genomförandet av den nya civilförsvarsorganisationen och omhändertagandet av flyktingar har även lagt hinder i vägen härför. Härtill kommer, att uppbyggandet av styrelsens fredsorganisation synes böra ske med beaktande av de erfarenheter, som i de krigförande länderna vunnits beträffande civilförsvarets centrala ledning. Mera ingående kunskap härom har ännu icke stått att erhålla. Med hänsyn till vad sålunda anförts torde i fråga om civilförsvarsstyrelsens organisation för närvarande en avvaktande hållning böra intagas. I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1946/47 torde ett mera definitivt förslag till organisation av styrelsen kunna framläggas.

Vissa organisationsändringar kunna redan nu angivas såsom möjliga och lämpliga. Från och med ingången av nästföljande budgetår torde sålunda byggnadstekniska avdelningen böra förändras till en teknisk byrå. Vidare synes i enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag undanförselavdelningen böra från och med den 1 oktober 1945 upphöra att vara en självständig avdelning. Den bör därefter ingå i någon av de redan befintliga byråerna. Lämpligt synes vidare vara, att från budgetårets ingång, utan att antalet befattningshavare hos styrelsen därigenom ökas, en särskild generaldirektörens avdelning inrättas med uppgift bland annat att utöva viss inspekterande verksamhet samt att samla och bearbeta i utlandet gjorda erfarenheter på civilförsvarets område. Slutligen finner jag behov av två fast anställda sakkunniga icke föreligga efter utgången av budgetåret 1944/45. Jag erinrar härutinnan om vad riksdagen uttalade vid fjolårets behandling av civilförsvarsorganisationen (skrivelse 472/1944 sid. 4). — Jag räknar sålunda tills vidare med fem byråer och, från den 1 oktober 1945, tre avdelningar, av vilka jag i det följande kommer att närmare beröra bevakningsavdelningen och generaldirektörens avdelning. I den mån särskilda förhållanden kunna föranleda behov av jämkning i den angivna organisationen, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga dylik jämkning.

I kungörelse denna dag förordnar Kungl. Maj:t, att rådande civilförsvarsberedskap skall från och med den 1 juni 1945 äga tillämpning allenast beträffande civilförsvarets flyktingverksamhet. Under loppet av nästa budgetår torde civilförsvarsberedskapen kunna i sin helhet avvecklas. För civilförsvarsstyrelsens del torde detta komma att innebära viss begränsning av arbetsuppgifterna. Uppenbart är att de beskrifningar eller kostnadsförbilligande

förändringar av organisationen, som med hänsyn härtill kunna visa sig möjliga under budgetåret 1945/46 skola vidtagas.

Såsom i det föregående framhållits vid redogörelsen för bevakningsavdelningens organisation och arbetsuppgifter, handläggas för närvarande på denna avdelning industriskyddsfrågor beträffande civila anläggningar. Avdelningen står under ledning av bevakningsinspektören, som till sitt förfogande har en förste assistent, tillika biträdande bevakningsinspektör. I anledning av chefens för försvarsstaben och civilförsvarsstyrelsens likaledes tidigare berörda skrivelse den 14 februari 1945 har Kungl. Maj:t (försvarsdepartementet) den 20 april 1945 förordnat om slutlig avveckling av den hittillsvarande industriskyddsverksamheten inom försvarsstaben, som avsett civila anläggningar. Enligt vad jag under hand inhämtat avses det organ inom försvarsstaben, som handhar bevakningsfrågor för militära anläggningar, skola från och med den 1 juli 1945 lokalt samordnas med civilförsvarsstyrelsens bevakningsavdelning. Då härigenom ett utbyte av rön och erfarenheter mellan organ för den militära och den civila industriskyddsverksamheten kan åvägabringas, synes en sådan anordning lämplig. — Beträffande det av bevakningsinspektören framförda förslaget om överflyttande av ärenden, som beröra landstormspolisen, till styrelsens bevakningsavdelning inser jag väl, att nu rådande uppdelning av ifrågavarande ärenden under vissa förhållanden är mindre tillfredsställande. Jag är dock ej beredd att för närvarande mot styrelsens uttalande genomföra den av bevakningsinspektören förordade anordningen. — Ej heller i övrigt anser jag mig böra tillstyrka någon ändring av organisatorisk art i enlighet med bevakningsinspektörens förslag. Till frågan om löneförstärkning för en av befattningshavarna å avdelningen återkommer jag i det följande.

Den ifrågasatta generaldirektörens avdelning bör, såsom förut antytts, utgöra en inspektionsdetalj inom styrelsen. På dess lott bör vidare komma att inhämta erfarenheter av civilförsvarsorganisation och civilförsvarsverksamhet i utlandet samt att verka för dessa erfarenheters omsättande i praktiken. Vissa ärenden, som äro gemensamma för flera byråer, ärenden angående större civilförsvarsövningar och ärenden, som generaldirektören förbehåller sig att föredraga, äro också av det slag, att de böra hänföras till denna avdelning. Slutligen synes hit böra hänföras viss verksamhet beträffande styrelsens bibliotek, redaktion för tjänstemeddelanden samt kontakt med press, film och radio, vartill jag återkommer i det följande.

Jag vill vidare här beröra frågan om avlöningar åt inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer. Styrelsens förslag att kostnaderna för avlöningar till dessa befattningshavare skola upptagas på länsstyrelsernas avlöningsanslag kan jag icke ansluta mig till. Jag anser nämligen den omständigheten att befattningshavarna i fråga förordnas av civilförsvarsstyrelsen och att deras arvoden bestämmas av styrelsen efter av Kungl. Maj:t be-

stämda grunder tala för att ifrågavarande kostnader böra bestridas från styrelsens avlöningsanslag.

Jag övergår nu att behandla civilförsvarsstyrelsens framställningar beträffande de särskilda tjänsterna hos styrelsen. Framställningarna avse i huvudsak dels ökning eller korrigerings i vissa fall av nu utgående arvoden till befattningshavarna, dels lönegradsplacering av ett antal arvodestjänster, dels ock inrättande av nya tjänster. Jag tillåter mig upptaga dessa framställningar i nu nämnd ordning.

Frågan om storleken av vissa arvoden. Cheferna för administrativ-kamerala byrån (första byrån) samt byggnadstekniska avdelningen inneha som tidigare angivits byrådirektörs tjänsteställning, vardera med ett arvode av 13 080 kronor per år. Styrelsen har nu föreslagit, att dessa befattningar ändras till byråchefstjänster och att arvoden höjas till 14 040 kronor. Första byrån är den största inom styrelsen. Den omfattar ett trettiootal befattningshavare, varav mer än hälften får anses ha mera kvalificerade arbetsuppgifter. Härtill komma för närvarande på samma byrå ytterligare 30 befattningshavare, som syssla enbart med flyktningärenden. Byggnadstekniska avdelningen är vid sidan av sociala byrån den närmast största. Avdelningen räknar omkring 15 mera kvalificerade befattningshavare samt biträdespersonal till ett antal av 5. Ärendena å byrån och avdelningen torde vidare såsom styrelsen påpekat i stort antal vara av hög svårighetsgrad. Med hänsyn till det anförda finner jag civilförsvarsstyrelsens förslag, att befattningarna som chefer för ifrågavarande byrå och avdelning skola förändras från byrådirektörs- till byråchefstjänster, vara motiverat och biträder detsamma.

Vidare finner jag de av styrelsen anförda skälen för en höjning av vissa arvoden åt ingenjörsutbildad personal å byggnadstekniska avdelningen värda beaktande. Från styrelsens sida har icke klart framhållits, vilka befattningshavares löner som avses skola höjas. Frågan härom torde även från styrelsens sida bli föremål för omprövning vid det förhållandet, att jag, såsom av det följande kommer att framgå, icke anser mig kunna till någon del förorda styrelsens förslag om lönegradsplacering av vissa tjänster. Jag vill därför förorda, att ett belopp, motsvarande den ungefärliga kostnaden för berörda arvodeshöjningar, eller 6 000 kronor för nästa budgetår beräknas för höjning av arvoden till tre eller fyra ingenjörsbefattningar. Jag förutsätter härvid, att två av de sålunda förhöjda arvoden utnyttjas för avlönande av högskoleutbildade ingenjörer.

I samband härmed upptager jag frågan om särskilt arvode till militär-assistenten hos styrelsen. Sådant arvode utgår till motsvarande befattningshavare vid vissa andra centrala ämbetsverk. Med utgångspunkt från de förslag rörande militära fyllnadsarvoden, som framlagts i propositionen nr 170

till innevarande års riksdag, föreslår jag, att ifrågavarande militärassistent kommer i åtnjutande av ett arvode av 1 080 kronor per år från civilförvarsstyrelsens avlöningsanslag.

Från styrelsens sida har begärts viss personalförstärkning å bevakningsavdelningen. Då emellertid en för avdelningen ursprungligen avsedd assistentbefattning, som temporärt utnyttjats inom tredje byrån, numera återförts till avdelningen, får avdelningens behov av arbetskraft anses vara tillgodosett i skälig utsträckning. Med hänsyn till angelägenheten att er-hålla en tillräckligt kvalificerad innehavare av berörda befattning, finner jag mig böra föreslå, att arvodet för befattningen höjes från 6 000 till 7 800 kronor.

I övrigt har jag ansett mig icke kunna biträda styrelsens förslag om arvodesökning.

Jag har intet att erinra mot att byråinspektörsbefattningen å organisationsbyråns motorfordonsdetalj ändras till en befattning som förste byråinspektör med oförändrat arvode av 10 800 kronor, och att den befattning å undanförselavdelningen, som är avsedd för ärenden angående förstöring, under nästa budgetår upptages som en förste byråingenjörsbefattning med likaledes oförändrat arvode av 10 800 kronor. Styrelsen har föreslagit, att viss sänkning av arvoden å nuvarande förste byråingenjören och assistenten å sistnämnda avdelning från 12 960 till 10 800 kronor respektive från 9 000 till 7 800 kronor kommer till stånd i samband med avdelningens uppgång i organisationsbyrån den 1 oktober 1945. Jag biträder detta förslag. Emellertid anser jag, att en indragning av sistnämnda assistentbefattning (med arvode å 7 800 kronor) bör tagas under övervägande. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att, när förhållandena så medgiva, besluta om sistnämnda befattnings indragning.

Frågan om lönegradsplacering. Civilförvarsstyrelsen har föreslagit, att i ett tiotal fall arvodesavlönade befattningshavare skola få placering i extra ordinarie lönegrad. Det gäller i första hand två av byråcheferna, som anses skola placeras i lönegraden Eo 30, vidare tre sektionschefer och en förste byråingenjör i Eo 26, en assistent i Eo 24 samt en assistent och en byråingenjör i Eo 21, varjämte registratorn föreslås få övergå från Ex 11 till Eo 11. Jag är principiellt ense med styrelsen i dess uppfattning om det otillfredsställande i att arvodessystemet inom ett statligt verk av icke utpräglad kriskaraktär användes i den omfattning som nu är fallet beträffande civilförvarsstyrelsen. Likväl anser jag mig icke kunna för närvarande till någon del tillstyrka styrelsens förslag om lönegradsplacering. Detta är beroende av att enligt min mening frågan härom äger ett sådant nödvändigt samband med frågan om styrelsens definitiva organisation, att ett ställningstagande till dessa båda frågor måste ske i ett sammanhang.

Frågan om inrättande av nya befattningar. Från civilförsvarsstyrelsens sida har föreslagits inrättande av 12 nya tjänster. Sålunda skulle på första byrån inrättas en ny befattning, benämnd civilförsvarsredaktör, med uppgift att ordna och handhava styrelsens bibliotek, att förlöpande följa litteraturen på civilförsvarets område, att vara redaktör för styrelsens tjänstemeddelanden samt att upprätthålla kontakt med pressen, radion och filmen. Jag anser, att sagda uppgifter äro av sådan art att de böra av styrelsen särskilt uppmärksammas. Jag medger också att det i och för sig kunde vara ändamålsenligt att ha en särskild tjänsteman för antydda uppgifter. Särskilt torde en verksamhet som den förevarande ha väsentlig betydelse för inhämtande av erfarenheter från krigshärjade länder. Emellertid anser jag mig för närvarande icke böra föreslå inrättandet av en särskild befattning för ändamålet. Jag förordar i stället, att ett visst belopp, förslagsvis 5 000 kronor, beräknas att av styrelsen användas för de med den föreslagna befattningen avsedda arbetsuppgifterna. Enligt min mening bör fullgörandet av dessa arbetsuppgifter lämpligen knytas till generaldirektörens avdelning.

Något särskilt belopp för arvoden åt representanter för press, film och radio i enlighet med vad styrelsen föreslagit har jag icke räknat med.

Den av styrelsen begärda personalförstärkningen å tredje byrån i form av ytterligare en tjänsteman för verkskyddsärenden kan jag — i motsats till statskontoret — icke under nuvarande förhållanden tillstyrka. Det till nuvarande byråinspektören utgående arvodet av 10 200 kronor bör sålunda bibehållas.

Från styrelsens sida har begärts en utökning av antalet juristtjänster, därvid framhållits att det varit en kännbar brist för styrelsen att dylika tjänster icke funnits i tillräckligt antal. Antalet jurister, bortsett från den enbart för flyktingverksamhet avsedda personalen, uppgår till 11, varav emellertid 3 för närvarande äro fullt sysselsatta med arbetsuppgifter, som sammanhånga med flyktingverksamheten. Behovet av ytterligare befattningshavare med juridisk utbildning synes mig dock icke vara av den angelägenhetsgrad, att det motiverar bifall till styrelsens framställning. Jag är sålunda icke beredd att tillstyrka inrättande av en byråsekreterartjänst å sociala byrån eller en amanuensbefattning (jurist) å byggnadstekniska avdelningen. Icke heller kan jag biträda förslaget om två nya befattningar som amanuens (Eo 15) och som assistent (årsarvode 6 600 kronor) å sociala byrån, av vilka den ena, enligt vad jag inhämtat, närmast avsetts för en jurist. Någon ny juristbefattning (amanuens med årsarvode av 7 200 kronor) för generaldirektörens avdelning torde icke heller böra ifrågakomma.

Den begärda personalförstärkningen å byggnadstekniska avdelningen avser förutom nämnda juristtjänst 3 ingenjörer, envar med ett årsarvode av

9 000 kronor, samt en assistent med ett årsarvode av 7 800 kronor. Av dessa befattningshavare äro ingenjörerna och juristen avsedda för avarbetning av förefintlig betydande balans i fråga om ärenden angående statsbidrag till kommuner och enskilda för anordnande av skyddsrum samt assistenten för ärenden rörande projektilröjning. Vägande skäl för viss personalförstärkning anser jag föreligga. Vad angår projektilröjningsärendena synas dessa vara av den betydelse, att de böra tillkomma någon befattningshavare hos styrelsen såsom en väsentlig arbetsuppgift. Av särskild vikt synes vara att styrelsen söker inhämta erfarenheter på området från de krigförande länderna och upprätthåller en nära kontakt med de projektilröjningsenheter, vilka jag i det följande under anslaget till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel föreslår skola upprättas. Jag förordar, att för angivna ändamål ett belopp av 20 000 kronor beräknas under nästa budgetår. Jag förutsätter härvid, att från styrelsens sida åtgärder vidtagas för avarbetande snarast möjligt av på avdelningen förefintlig arbetsbalans.

Jag övergår härnäst till en beräkning av avlöningskostnaderna för civilförsvarsstyrelsen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i enlighet med styrelsens förslag kunna upptagas med 59 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör beräknas med utgångspunkt från det belopp, som anvisats för nu löpande budgetår. Till detta belopp, 453 000 kronor för helt budgetår räknat, torde få läggas 65 000 kronor, utgörande de beräknade kostnaderna för inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer, vilka kostnader enligt vad jag tidigare anfört synas böra belasta civilförsvarsstyrelsens avlöningsanslag och lämpligen böra bestridas från förevarande anslagspost. Vidare bör en ökning av anslaget ske för merkostnader, som uppkomma vid ett bifall till mitt förslag om dels ökning av vissa arvoden, dels ock viss personalförstärkning. Kostnaderna i sistnämnda del beräknar jag till $(11\,000 + 25\,000)$ 36 000 kronor. Å andra sidan bör avdrag göras med hänsyn till att befattningarna såsom fast anställda sakkunniga föreslås indragna ävensom att vissa arvoden å undanförselavdelningen förutsättas sänkta från och med den 1 oktober 1945. Ett belopp av 5 000 kronor torde därför avdragas. Ifrågavarande anslagspost beräknar jag sålunda för nästa budgetår till 549 000 kronor.

Vidkommande slutligen anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg torde annan jämkning av de i gällande avlöningsstat upptagna beloppen, 150 000 respektive 22 500 kronor, icke böra vidtagas, än den som betingas av att avlöningsstaten endast avser tre kvartal. Jag beräknar således dessa anslagsposter till 200 000 respektive 30 000 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna för civilförvarsstyrelsens personal skulle alltså enligt dessa beräkningar för nästa budgetår uppgå till (59 000 + 549 000 + 200 000 + 30 000) 838 000 kronor.

Civilförvarsstyrelsen: Omkostnader.

För innevarande budgetår har till Civilförvarsstyrelsen: Omkostnader beviljats ett delanslag av förslagsvis 200 000 kronor. Den 14 september 1944 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för civilförvarsstyrelsen, att tillämpas under tiden den 1 oktober 1944—30 juni 1945.

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	41 250
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	52 500
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	53 250
5. Omkostnader för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 500
Summa kronor		150 000

Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, med tillämpning under tiden den 1 oktober 1944—30 juni 1945,

att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas,

samt att av anslagsposten till expenser finge för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen

Lyse, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	50 500
Summa kronor		52 500

I sin tidigare berörda skrivelse den 14 mars 1945 har *civilförvarsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för omkostnaderna under nästa budgetår.

Styrelsen finner posten till sjukvård m. m. kunna upptagas till samma belopp, 2 000 kronor, som beräknats för hela nu löpande budgetår.

Beträffande utgifterna för reseersättningar bör enligt styrelsens mening samma belopp, som beräknats för hela innevarande budgetår eller 55 000 kronor, vara tillfyllest för den personal, vars resor nu bekostas från omkostnadsanslaget. Härtill komme emellertid reseersättningar för vissa ytterligare befattningshavare. Kostnaden för de resor montören för alarmningsanläggningarna företoge, cirka 10 000 kronor, borde från och med nästa

budgetår bestridas från omkostnadsanslaget. Vidare tillkomme kostnader för reseersättningar till de av styrelsen begärda nya befattningshavarna hos styrelsen. I särskild skrivelse har civilförsvarsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att, efter anmodan av generalfälttygmästaren, vederbörande truppregistreringsmyndighet finge under år 1945 jämlikt värnpliktslagen inkalla tygtekniker till tjänstgöring vid styrelsen för biträde med frågor rörande industrievakuering. Styrelsen hade för ifrågavarande verksamhet behov av 5—7 samtidigt tjänstgörande tygtekniker. Närmast skulle inkallade värnpliktiga ingenjörer från olika industribranscher komma i fråga. Styrelsen beräknar, att enbart inkvarterings-, rese- och förplägnadskostnaderna för dessa uppgå till cirka 10 000 kronor för nästa budgetår. Styrelsen föreslår med anledning av det anförda, att till reseersättningar beräknas ett belopp av 80 000 kronor.

Vad härefter angår posten till *expenser* anför styrelsen följande.

För innevarande budgetår torde det till *expenser* beräknade beloppet komma att avsevärt överskridas. Detta beror huvudsakligen på den av flyktingverksamheten förorsakade starka ökningen av civilförsvarsstyrelsens personal, vilken nödvändiggjort anskaffning av möbler och annan kontorsmateriel i betydande omfattning. För nästkommande budgetår räknar styrelsen icke med motsvarande medelsbehov. Däremot räknar styrelsen med att kostnaden för anskaffande av bok- och tidskriftslitteratur under nästkommande budgetår blir tämligen betydande. Det synes dock styrelsen sannolikt, att det belopp, som beräknats för hela innevarande budgetår eller 70 000 kronor, skall förslå till styrelsens egna *expenser* även för budgetåret 1945/46.

Härtill kommer emellertid behovet av vissa *expensmedel* även för den lokala organisationen. Enligt 90 § civilförsvarskungörelsen ankommer det sålunda på civilförsvarsstyrelsen att fastställa och tillhandahålla formulär till förelägganden och bevis samt andra handlingar, som avses i kungörelsen. Bland annat avser styrelsen att fastställa och tillhandahålla särskilda blanketter för organisationsplaner, vilka blanketter på grund av sin omfattning och upplagens storlek torde komma att kräva avsevärda kostnader. Det är dock svårt att för närvarande bedöma i vilken omfattning kostnader av nu angivna slag komma att belasta anslag för innevarande eller nästkommande budgetår. Styrelsen föreslår, att för nu ifrågavarande ändamål upptages ett belopp av 25 000 kronor.

De för innevarande budgetår till *publikationstryck* beräknade medlen — fortsätter styrelsen — ha hitills endast i ringa utsträckning tagits i anspråk. Emellertid beräknades tryckningskostnaderna för anvisningar under återstoden av innevarande budgetår och under nästkommande budgetår bli avsevärda. Härtill komme tryckningskostnaderna för tjänstemedelanden. Styrelsen finner lämpligt, att för publikationstryck upptages samma belopp nästa budgetår som för hela innevarande budgetår eller 71 000 kronor.

Vidare föreslår styrelsen, att för upplysningsverksamhet genom riksluftskyddsförbundet eller annorledes ett belopp av 25 000 kronor skall beräknas, och anför härom följande.

Särskilda medel för sådant ändamål ha innevarande budgetår icke anvisats. För nästkommande budgetår har riksluftskyddsförbundet begärt statsbidrag med 30 000 kronor till den av förbundet bedrivna upplysnings- och propagandaverksamheten för civilförsvaret. Då den verksamhet, som i detta hänseende tidigare bedrivits av förbundet, varit av mycket stor betydelse och dess fortsättande i hög grad ligger i civilförsvarets intresse, är civilförvarsstyrelsen av den uppfattningen, att medel böra anvisas för verksamhet av angivna slag. Medlen böra dock för att underlätta ett rationellt utnyttjande av desamma upptagas å civilförvarsstyrelsens omkostnadsanslag.

Slutligen beräknar styrelsen omkostnaderna för styrelsens representanter i militärbefälsstaber (resor och expenser) till 5 000 kronor och omkostnaderna för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar till samma belopp, som beräknats för hela innevarande budgetår, eller 2 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till $(2\,000 + 80\,000 + 70\,000 + 25\,000 + 71\,000 + 25\,000 + 5\,000 + 2\,000)$ 280 000 kronor.

I sitt tidigare berörda utlåtande över civilförvarsstyrelsens anslagsberäkningar har *statskontoret* beträffande styrelsens omkostnadsanslag icke funnit anledning till annat uttalande än att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida tillräcklig anledning föreläge att bevilja det för upplysningsverksamhet genom riksluftskyddsförbundet eller annorledes begärda beloppet å 25 000 kronor. I varje fall syntes dessa medel böra användas för upplysningsverksamhet huvudsakligen i styrelsens egen regi.

Föredraganden.

I likhet med civilförvarsstyrelsen beräknar jag posten till sjukvård m. m. till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 2 000 kronor.

Vidkommande posten till reseersättningar bör en höjning av densamma ske i förhållande till innevarande budgetår. Till det för hela detta budgetår beräknade beloppet, 55 000 kronor, bör sålunda läggas en viss summa, avseende resekostnaderna för styrelsens montör för alarmeringsanläggningar. Det av styrelsen föreslagna beloppet härför, 10 000 kronor, anser jag mig dock böra jämka nedåt till 7 000 kronor. Angående reseersättningar m. m. till de föreslagna tygteknikerna vill jag nämna, att Kungl. Maj:t (försvarsdepartementet) genom beslut den 13 april 1945 bifallit civilförvarsstyrelsens tidigare berörda framställning om tygteknikernas tjänstgöring hos styrelsen samt tillika förordnat, att härav föranledda kostnader skola, i vad de avse inkvarterings-, rese- och förplägnadskostnader i samband med tygteknikernas resor och vistelse utom Stockholm, bestridas av

medel till styrelsens förfogande. Dessa kostnader böra enligt min mening lämpligen upptagas i förevarande sammanhang. Visserligen torde det vara vanskligt att nu bedöma i vilken omfattning kompetenta tygtekniker på angivet sätt kunna ställas till styrelsens förfogande vid beredskapsinkallelsernas upphörande, men jag anser mig ändå böra tillstyrka det av styrelsen för ändamålet beräknade beloppet 10 000 kronor. Någon höjning av förevarande anslagspost till följd av tillkomna nya befattningshavare inom styrelsen räknar jag icke med. Hela medelsbehovet för reseersättningar skulle enligt dessa beräkningar uppgå till 72 000 kronor.

Posten till *expenser* bör såsom styrelsen föreslagit beräknas med utgångspunkt från det belopp, som avsetts för hela innevarande budgetår eller 70 000 kronor. För täckande av behovet av vissa expensmedel för den lokala organisationen torde vidare i enlighet med styrelsens förslag böra upptagas ett belopp av 25 000 kronor. Hela expensposten kan således beräknas till 95 000 kronor.

Kostnaderna för *publikationstryck* ha av styrelsen beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår eller 71 000 kronor. Jag vill understryka angelägenheten av att styrelsens kostnader härvidlag nedbringas i största möjliga mån. Då en reducering av det föreslagna beloppet bör ske, beräknar jag för nästa budgetår 60 000 kronor för ändamålet.

Civildéforsvarsstyrelsen uttalar, att den verksamhet med *upplysning och propaganda*, som riksluftskyddsförbundet bedrivit, varit av mycket stor betydelse och att statsbidrag för ändamålet bör utgå. Styrelsen föreslår härutinnan, att, om medel anvisas för ändamålet, dessa ställas till styrelsens förfogande för användning enligt styrelsens eget bedömande. Såsom av behandlingen i det följande av anslaget till Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet framgår är jag ense med civilförvarsstyrelsen i dess uppfattning om betydelsen av riksluftskyddsförbundets verksamhet i olika hänseenden. Ändock är jag icke benägen att för närvarande tillstyrka någon anvisning av medel för upplysningsverksamhet genom riksluftskyddsförbundet eller annorledes.

Omkostnaderna för *representanter i militärbefälsstaber* ävensom för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar beräknar jag i likhet med civilförvarsstyrelsen till 5 000 respektive 2 000 kronor.

Styrelsens omkostnader torde alltså för nästa budgetår kunna beräknas till (2 000 + 72 000 + 95 000 + 60 000 + 5 000 + 2 000) 236 000 kronor.

Övriga anslag för civilförsvaret.

I anledning av vad föredragande statsrådet anförde i propositionen 270/1944 sid. 57 vid avhandlande av frågan om anslag till materiel, anord-

ningar m. m. inom civilförsvaret har civilförvarsstyrelsen i sina nu föreliggande anslagsäskanden, såsom av det följande framgår, sökt åstadkomma en sådan uppdelning å olika anslag, som ansluter till civilförvarslagens bestämmelser. Styrelsen har därvid sökt skilja mellan kostnader av engångsnatur samt kostnader av löpande natur. Personal- och materielkostnader ha som regel förts å skilda anslag. Vidare har styrelsen sökt genomföra en åtskillnad i anslagshänseende mellan medel, som böra stå till civilförvarsstyrelsens förfogande, och medel, vilka böra disponeras av länsstyrelserna.

Föredraganden.

Den av civilförvarsstyrelsen föreslagna fördelningen å olika anslag — vilken framgår närmare av det följande — finner jag ändamålsenlig, och, även om ett strikt genomförande av de angivna principerna av praktiska skäl icke kan ske, böra desamma tillämpas i möjligaste mån.

1) Civilförsvaret: Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 15 juli 1944 fastställt stat för det under förslagsanslaget till Civilförsvaret upptagna delanslaget till Utbildnings- och försöksverksamhet, därvid upptagits en delpost å högst 100 000 kronor, varifrån skola bestridas kostnader för statens civilförvarsskola, däri inberäknat såväl den verksamhet, vilken bedrives centralt inom varje län i länsstyrelsens regi, som resekostnads- och traktamentsersättningar till vissa deltagare i ifrågavarande utbildning.

Med central utbildning avses utbildning vid sådana för flera civilförvarsområden gemensamma kurser, som anordnas av civilförvarsstyrelsen och länsstyrelserna. Den centrala utbildning som sker genom riksluftskyddsförbundet behandlas under anslaget Bidrag till riksluftskyddsförbundet. Den lokala utbildningen behandlas under anslaget Bidrag till kommuner för utbildning m. m. Under beteckningen statens civilförvarsskola sammanfattar civilförvarsstyrelsen den centrala utbildning, som sker huvudsakligen genom styrelsens egen personal. Denna utbildningsverksamhet utövas genom kurser i Stockholm men kan även tänkas ske genom att styrelsens personal håller kurser ute i landet för kursdeltagare från ett eller flera län. Beträffande de personalkategorier, som böra utbildas inom ramen för den centrala utbildningen, har styrelsen åberopat ett av civilförvarsutredningen fällt yttrande till vilket föredragande statsrådet i proposition 1944: 270 anslutit sig och enligt vilket det vore önskvärt, att all den personal, som avsåges skola fylla en mera krävande eller speciell uppgift inom civilförsvaret, erhöle utbildning vid civilförvarsskolan, under vilket begrepp utredningen jämväl innefattade av länsstyrelse anordnade kurser.

Efter erinran om gällande regler rörande fördelningen av kostnaderna för den centrala utbildningen — kostnaderna för lärararvoden, materiel m. m.

bestridas helt av statsmedel och övriga kostnader härvidlag täckas i princip till $\frac{2}{3}$ av statsmedel — anför *civildörsvarsstyrelsen* följande.

Även om beredskapen skulle upphöra under loppet av innevarande eller nästkommande budgetår, kommer behovet av central utbildning med hänsyn till nyorganisationen att kvarstå i stort sett oförändrat under sistnämnda budgetår.

Civildörsvarsstyrelsen räknar med, att under nästkommande budgetår 10—12 kurser böra hållas vid civilörsvarsskolan. Kostnaderna härför beräknas uppgå till ca 50 000 kronor, varav ca 35 000 kronor belöpa på resekostnads- och traktamentsersättningar samt ersättning för mistad arbetsinkomst och kostnader för eventuella vikarier för kursdeltagare.

Civildörsvarsstyrelsen uppger att kostnaderna för utbildningskurser, som länsstyrelserna anse sig behöva anordna under nästkommande budgetår, av länsstyrelserna beräknats till sammanlagt 142 153 kronor. Häri inginge dock vissa kostnader för civilörsvarsövningar och krigsspel, vilka icke borde bestridas från nu ifrågavarande anslag. Civildörsvarsstyrelsen anser sig för sin del icke böra räkna med att under nästkommande budgetår skola hållas flera än 3—4 kurser i varje län. Kostnaderna härför uppskattas till i genomsnitt cirka 3 000 kronor för varje län eller tillhopa till cirka 75 000 kronor.

Enligt civilörsvarsstyrelsens beräkningar utgör således medelsbehovet för den centrala utbildningsverksamheten under nästkommande budgetår (50 000 + 75 000) 125 000 kronor, vilket belopp styrelsen föreslår skola anvisas för ändamålet. Styrelsen tillägger, att detta belopp med 25 000 kronor överstiger den för innevarande budgetår anvisade delposten. Med anledning härav anmärker styrelsen, att vid beräkningen av angivna delpost tillräcklig hänsyn icke synes ha tagits till den kostnadsökning, som inträder genom att länsstyrelsernas utbildningsverksamhet efter civilörsvarslagens ikraftträdande bör avsevärt ökas.

Civildörsvarsstyrelsen har meddelat, att under tiden till och med den 31 december 1944 från oförmålda delpost å 100 000 kronor utbetalats endast omkring en tredjedel, och att avsikten vore, att — sedan civilörsvarsorganisationen numera börjat taga form i länen — under senare hälften av nu löpande budgetår central utbildning skulle anordnas i proportionsvis större omfattning än under budgetårets första hälft. Styrelsen har vidare påpekat, att enligt kungörelsen den 2 februari 1945 (nr 24) angående omfattningen under år 1945 av civilörsvarsplikt för utbildnings- och övningsändamål skyldigheten för civilörsvarspersonal att innevarande kalenderår underkasta sig utbildning blivit så begränsad, att den centrala utbildningen i regel icke kan inrymmas därinom. Den centrala utbildningen komme därför att till största delen få grundas på frivilligt deltagande.

Ett fullföljande av ifrågavarande utbildningsverksamhet synes i viss ut-

Föredraganden.

sträckning nödvändigt under nästkommande budgetår. Jag anser sålunda, att civilförsvarschefer, tjänstegrenschefer och sådan annan befälspersonal inom allmänna civilförsvaret, som icke lämpligen kan erhålla sin utbildning inom ramen för den lokala utbildningen, verkskyddsledare vid större och medelstora verkskydd, vissa instruktörer samt viss specialistpersonal böra erhålla den centrala utbildning, som avses under förevarande anslag. Fortvaron av denna utbildning synes mig särskilt av behovet påkallad med hänsyn till lämpligheten att därvid delge civilförsvarets aktiva utövare i vårt land de senaste rönen och erfarenheterna från arbetet på det civila försvarets område i krigshärjade länder. Jag anser mig emellertid icke kunna ansluta mig till den av styrelsen föreslagna höjningen av förevarande anslag och får därför föreslå att för nästa budgetår anvisas samma belopp som innevarande budgetår, eller 100 000 kronor. Anslaget bör vara av förslagsanslags natur.

2) Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet.

Den 15 juli 1944 anvisade Kungl. Maj:t för budgetåret 1944/45 till Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet ett delanslag av högst 80 000 kronor. Samtidigt föreskrev Kungl. Maj:t, att av ifrågavarande delanslag finge för nedan angivna ändamål användas följande belopp:

Ändamål.	Kronor
A. Riksförbundets verksamhet	
Bidrag till kanslipersonalens avlöningar (därav till generalsekreterarens avlöning högst 12 000 kronor), <i>högst</i>	25 000
Bidrag till lokalhyra, <i>högst</i>	5 000
» » skrivmaterialier, <i>högst</i>	4 400
» » centrala instruktionskurser, <i>högst</i>	15 000
Ersättning till en av Kungl. Maj:t utsedd revisor	600
B. Länsförbundens verksamhet	
Bidrag till centralt inom varje län bedriven verksamhet, <i>högst</i> 30 000	
	<hr/> Summa kronor 80 000

På därom av civilförsvarsstyrelsen gjord framställning beviljade Kungl. Maj:t genom beslut den 26 januari 1945 riksluftskyddsförbundet ytterligare statsbidrag till kostnaderna för länsförbundens verksamhet med 42 500 kronor att utgå av delanslaget till Civilförsvaret: Utbildnings- och försöksverksamhet. Därav var avsett

för avlöning till sekreterare (kassaförvaltare)	6 250
» expenser	6 250
» utbildnings- och repetitionskurser för instruktörer	15 000
samt för reseersättningar och traktamenten till chefsinstruktörer ..	15 000
	<hr/> eller tillsammans 42 500

Riksluftskyddsförbundet har i en skrivelse den 7 oktober 1944 hemställt om statsbidrag för budgetåret 1945/46. Civilförvarsstyrelsen har i sin nu föreliggande framställning om anslag för sistnämnda budgetår även utlåtit sig över förbundets skrivelse.

För riksluftskyddsförbundets centrala verksamhet med undantag av upplysning och propaganda beräknar förbundet en årskostnad av 113 000 kronor, varav i statsbidrag begäres 53 000 kronor. Civilförvarsstyrelsen anser sig böra tillstyrka statsbidrag med samma belopp, som beviljats för innevarande budgetår, eller 50 000 kronor.

Till länsförbundens verksamhet har riksluftskyddsförbundet för nästa budgetår begärt ett statsbidrag av 122 000 kronor. Styrelsen tillstyrker för sin del ett belopp av 76 500 kronor enligt följande specifikation. För avlöning av chefsinstruktörer och sekreterare (kassaförvaltare) erfordras 30 000 kronor. Beträffande expenser (telefon, papper, porto) vill civilförvarsstyrelsen tillstyrka samma belopp som för innevarande år, d. v. s. i medeltal 250 kronor per länsförbund, eller tillsammans 6 250 kronor, vilket belopp dock föreslås avrundat till 6 500 kronor. Beträffande kursverksamheten ha för innevarande budgetår räknats med i medeltal en utbildningskurs och en repetitionskurs för instruktörer vid varje länsförbund till kostnader av cirka 400 respektive 200 kronor. Styrelsen tillstyrker för nästa budgetår statsbidrag för en utbildningsverksamhet av samma omfattning med 15 000 kronor. Kostnaderna för resekostnadsersättningar och traktamenten till chefsinstruktörer beräknar styrelsen till i medeltal 1 000 kronor per länsförbund eller tillsammans 25 000 kronor. Styrelsen anför i sistnämnda del, att ifrågavarande verksamhet för framtiden bör kräva lägre kostnader än tidigare, då såväl civilförvarsdirektörernas som civilförvarschefernas och hemskyddsinspektörernas övervakning bör minska behovet av densamma. Å andra sidan framhålles, att det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade beloppet av 15 000 kronor endast avsett den senare hälften av budgetåret.

Såsom tidigare framhållits har civilförvarsstyrelsen vid behandlingen av styrelsens omkostnadsanslag under rubriken Upplysningsverksamhet genom riksluftskyddsförbundet eller annorledes upptagit ett belopp av 25 000 kronor. Under anslaget till Bidrag till riksluftskyddsförbundet begäres sålunda icke några medel för ändamålet.

Civilförvarsstyrelsen föreslår alltså, att till Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet för budgetåret 1945/46 beviljas ett anslag av (50 000 + 76 500) 126 500 kronor.

Riksluftskyddsförbundets verksamhet i olika avseenden till förmån för *Föredraganden.* civilförsvaret och det frivilliga arbetet härför ävensom förbundets biträde vid utbildningen av hemskyddspersonal synes alltfört vara förtjänt av statsmakternas stöd i den utsträckning omständigheterna medgiva. Jag räknar

den utbildning, som förbundet bedriver, som en synnerligen viktig faktor i civilförsvarets tjänst, vare sig verksamheten pågår centralt för riket i dess helhet eller av länsförbunden centralt inom länen. Det sagda torde ha sin gillighet även under en efterkrigsperiod.

Förbundet har i sin berörda skrivelse sagt sig kunna med säkerhet förutse, att andra inkomster än statsbidrag, d. v. s. privata gåvor och bidrag, medlemsavgifter m. m., icke längre vore att räkna med i någon större omfattning sedan utbildningen av civilförsvarspersonal blivit en kommunens skyldighet. Förbundets farhågor härutinnan må vara överdrivna. Viss hänsyn till den av förbundet antydda utvecklingen synes emellertid böra föranleda till ett välvilligt bedömande av föreliggande anslagsäskande. Jag får för den skull föreslå, att till riksluftskyddsförbundets verksamhet anvisas ett obetecknat anslag av (50 000 + 76 500) 126 500 kronor.

3) Civilförsvaret: Övnings- och försöksverksamhet.

a) Övningsverksamhet.

I den genom beslutet den 15 juli 1944 för användningen av delanslaget Utbildnings- och försöksverksamhet fastställda staten har till kostnader för civilförvarsövningar (luftskyddsövningar) upptagits ett belopp av högst 150 000 kronor.

Jämlikt 9 § civilförsvarskungörelsen åligger det länsstyrelse att genom inspektioner, civilförvarsövningar och krigsspel hålla sig underrättad om civilförsvarets tillstånd och verka för upprätthållande av ett effektivt civilförvar inom länet.

Civilförvarsstyrelsen framhåller till en början, att kostnaderna för rent lokala övningar inom civilförvarsområdena enligt styrelsens mening böra bestridas av kommunerna, vilka äga erhålla statsbidrag härför i samma ordning som för övriga kostnader för den lokala utbildningen, samt att medel till statsbidrag böra utgå av anslaget till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m. Beträffande de av länsstyrelserna anordnade övningarna anför styrelsen följande.

Länsstyrelserna böra ha möjlighet att enligt anvisningar av civilförvarsstyrelsen föranstalta om att vissa övningar erhålla större omfattning eller innefatta mera kostnadskrävande moment, än de i den lokala utbildningen ingående övningarna i allmänhet. På samma sätt bör civilförvarsstyrelsen ha möjlighet att bland annat för vinnande av erfarenheter, som kunna tillgodogöras för hela riket, direkt föranstalta om enstaka, särskilt omfattande övningar.

De merkostnader, som föranledas därav, att här ifrågavarande övningar äro av större omfattning eller eljest mera kostnadskrävande än övningar i allmänhet, böra helt bestridas av staten och utgå av anslaget till övnings- och försöksverksamhet. Till återstående delen böra övningarna bekostas av kommunerna med rätt till statsbidrag.

Med hänsyn till nu angivna ordning behöva enligt civilförsvarsstyrelsens mening de särskilda medlen till civilförsvarsövningar för nästkommande budgetår icke beräknas till lika stort belopp som för innevarande budgetår. Styrelsen beräknar ett belopp av 50 000 kronor att fördelas på länsstyrelserna. Därjämte bör ett belopp av 40 000 kronor beräknas till övningar, om vilkas anordnande civilförsvarsstyrelsen direkt föranstaltar och vilka styrelsen eventuellt själv leder. Det sammanlagda medelsbehovet beräknas sålunda till 90 000 kronor.

b) Försöksverksamhet.

I staten för användning under innevarande budgetår av delanslaget till utbildnings- och försöksverksamhet har upptagits en delpost å högst 45 000 kronor till kostnader för försöksverksamhet. Härav äro 20 000 kronor avsedda för civilförsvarsstyrelsens (luftskyddsinspektionens) egen försöksverksamhet och 25 000 kronor avsedda till ersättning åt försvarets forskningsanstalt för den försöksverksamhet av betydelse för civilförsvaret, som anstalten utför på begäran av civilförsvarsstyrelsen. Styrelsen anför härom följande.

Det må framhållas, att anstaltens provnings- och försöksverksamhet är av synnerlig betydelse för civilförsvarets gasskyddstjänst, i det att anstalten följer utvecklingen på gasskyddsområdet och i samband därmed utexperimenterar nya metoder för indikering, sanering och avgasning, konstruerar eller förbättrar gasmasktyper o. s. v. Bland övriga arbeten av stor vikt för civilförsvaret, som anstalten haft att syssla med under senaste tid, må nämnas ny konstruktion av syrgasapparat, utarbetande av metoder för bemästrande av fosforbomber, försök rörande bombverkan å skyddsrum, rörande maskering m. m.

Civilförsvarsstyrelsen är av den uppfattningen, att försöksverksamhet och vetenskaplig forskningsverksamhet inom civilförsvarets område är av den allra största vikt. Särskilt under en kommande fredsperiod synes det vara av stor betydelse, att sådan verksamhet ägnas tillbörlig uppmärksamhet. Verksamheten i fråga bör äga rum dels genom styrelsen och dels genom försvarets forskningsanstalt.

Medelsbehovet för styrelsens egen försöksverksamhet beräknar styrelsen oförändrat till 20 000 kronor för nästkommande budgetår. Det nu till ersättning åt försvarets forskningsanstalt avsedda beloppet synes styrelsen däremot allt för litet för att anstalten skall kunna påläggas uppgifter för civilförsvaret i erforderlig utsträckning. Beloppet borde därför höjas till åtminstone 50 000 kronor.

Till vissa kostnader (arvoden och materiel) för gasskyddslaboratorier beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen 5 000 kronor. Medel för ändamålet utgå innevarande budgetår från delanslaget till Anskaffning av viss förbrukningsmateriel m. m. Enligt civilförsvarsstyrelsens mening böra medlen i fortsättningen utgå från nu ifrågavarande anslag.

Kostnaderna för försöksverksamhet skulle sålunda enligt civilförsvarsstyrelsens beräkningar uppgå till (20 000 + 50 000 + 5 000) 75 000 kronor.

I enlighet med det anförda beräknar civilförvarsstyrelsen medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1945/46 till (90 000 + 75 000) 165 000 kronor.

Föredraganden.

Vidkommande övningsverksamheten må erinras att under tidigare budgetår anvisats särskilda medel till luftskyddsövningar. Därjämte ha medel ställts till statens utrymningskommissions förfogande för anordnande av övningar inom den kommissionen underställda organisationen. Behov av övningar i de hänseenden varom nu är fråga torde göra sig gällande även under nästkommande budgetår och det är enligt min mening nödvändigt att fullfölja verksamheten i sådan utsträckning att därigenom organisationens effektivitet upprätthålles och nya erfarenheter omsättas i praktiken. Emot det av civilförvarsstyrelsen föreslagna beloppet för ändamålet 90 000 kronor synes icke vara något att erinra.

Civilförvarsstyrelsen har framhållit, att försöksverksamhet och vetenskaplig forskningsverksamhet inom civilförsvaret är av den allra största vikt och att särskilt under en kommande fredsperiod denna verksamhet bör ägnas tillbörlig uppmärksamhet. Jag är fullt införstådd med styrelsens uppfattning härutinnan. För styrelsens egen försöksverksamhet bör upptagas ett kostnadsbelopp av 20 000 kronor. Det för försvarets forskningsanstalts verksamhet föreslagna beloppet är dubbelt så stort som den för samma ändamål för innevarande år anvisade summan. Anstaltens arbete berör ofta ämnen, som äro av betydelse för civilförsvaret. Därjämte utför anstalten efter erhållna uppdrag särskilda undersökningar för civilförsvaret. Det för denna verksamhet avsedda beloppet för innevarande budgetår 25 000 kronor är uppenbarligen för litet, och jag anser mig kunna förorda att ett belopp av 50 000 kronor anvisas för nämnda forskningsverksamhet. Jag räknar med att berörda försöks- och forskningsverksamhet från styrelsens sida inriktas därpå, att erfarenheter av teknisk och annan art från det pågående kriget i största möjliga utsträckning utnyttjas för civilförsvarets del i vårt land. — Till angivna kostnader för gas-skyddslaboratorier bör upptagas det av styrelsen föreslagna beloppet 5 000 kronor.

Anslaget för övnings- och försöksverksamhet bör sålunda beräknas till (90 000 + 20 000 + 50 000 + 5 000) 165 000 kronor. Detta anslag bör uppföras såsom förslagsanslag.

4) Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m.

Civilförvarslagens huvudbestämmelse rörande kostnadsfördelningen mellan stat och kommun återfinnes i lagens 47 § och innebär, att kommun i allmänhet äger rätt till statsbidrag med $\frac{2}{3}$ av sina kostnader för civilförsvaret. Denna bestämmelse gäller i princip även i fråga om anskaffning

av materiel, utrustning och annan egendom för civilförsvaret. Undantag har dock gjorts beträffande materiel, utrustning och annan egendom, som anskaffats eller kan förväntas komma att huvudsakligen användas för annat ändamål än för civilförsvaret. I detta fall utgår intet statsbidrag. Anskaffar kommun materiel för inkvartering och därmed sammanhängande uppgifter av social natur, skall å andra sidan i princip utgå fullt statsbidrag, med rätt likväl för Konungen att under vissa förhållanden bestämma statsbidraget till endast $\frac{2}{3}$.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller emellertid, att enligt uttalanden av såväl hemortsförsvarsakkunniga som civilförvarsutredningen staten bör under vissa förhållanden utan kostnad för kommunerna tillhandahålla materiel, utrustning och förnödenheter. Hemortsförsvarsakkunniga hade framhållit, att dylikt tillhandahållande borde ske särskilt i fråga om sådana utrustningspersedlar och sådan materiel, som för nedbringande av anskaffningskostnaderna eller av annan anledning ansåges lämpligen bära anskaffas genom central upphandling, exempelvis gasskyddsmateriel, viss sjukvårdsutrustning och anordningar för utomhusalarmering m. m. Civilförvarsutredningen hade varit inne på samma linje. Omfattningen av denna materielförsörjning från statens sida vore enligt utredningen att bedöma som varje annan fråga om anslag av statsmedel. Härom anför styrelsen.

I första hand har därvid uppmärksamheten fästs på fall, i vilka dylik upphandling bör företagas av kostnadsskäl. Central upphandling är jämväl mången gång av behovet påkallad beträffande materiel, som på grund av sin speciella beskaffenhet fordrar särskild teknisk sakkunskap vid anskaffningen. Emellertid är det enligt styrelsens uppfattning sannolikt, att central upphandling ur ekonomisk synpunkt kommer att ställa sig fördelaktigare för det allmänna i de allra flesta fall, då fråga icke är om utpräglade standardvaror med fasta priser över hela landet. I vissa fall kunna fraktkostnaderna göra, att central upphandling icke ställer sig fördelaktigare än lokal. Även om sådana begränsade faktorer tagas med i räkningen, förefaller det, som om hemortsförsvarsakkunnigas och civilförvarsutredningens betraktelsesätt skulle leda till ett relativt vidsträckt tillhandahållande av materiel genom statens försorg, utan att därvid några kostnader skulle drabba kommunerna. Ur andra synpunkter kan det emellertid i många fall vara fördelaktigt eller skäligt, att kommunerna själva ombesörja materielsanskaffning och erhålla statsbidrag därför i den i civilförvarslagen stadgade ordningen. För att även i dylika fall kunna utnyttja sådana ekonomiska fördelar, som centralupphandlingen erbjuder, synes det styrelsen lämpligt, att styrelsen medverkar på sätt, vartill förutsättningar finnas.

För innevarande budgetår har beviljats ett anslag å högst 1 305 700 kronor till Engångsanskaffning av materiel m. m. Härav äger civilförvarsstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts medgivande den 15 juli 1944 använda högst 255 700 kronor till alarmeringsanordningar, högst 50 000 kronor till anskaffning av s. k. blindgångarkärror samt högst 1 000 000 kronor till an-

skaffning av släpkärror, allt i huvudsaklig överensstämmelse med i proposition 1944: 270 förordat förslag.

För tidigare budgetår ha — fränsett brandväsendets område — till engångsanskaffning av materiel anvisats reservationsanslag, vilka ännu icke helt förbrukats, under rubrikerna

Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar;

Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning;

Civilt luftskydd: Anskaffande av viss röjningsmateriel;

Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m.;

Utrustning av provisoriska förlossningshem under utrymning;

Anskaffande av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m.; samt

Anskaffande av baracker för socialtjänsten m. m.

A l a r m e r i n g s a n l ä g g n i n g a r. Det för budgetåret 1943/44 för Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar beviljade reservationsanslaget å 342 500 kronor beräknas av civilförsvarsstyrelsen helt eller till allra största delen komma att förbrukas under nu löpande budgetår. Av det för sistnämnda budgetår för samma ändamål beräknade beloppet av 255 700 kronor ha, såvitt nu är i fråga, 21 000 kronor avsetts för utbyte av vissa siemens-sirener i Västernorrlands län och uppsättande av desamma i Göteborg, 75 000 kronor för komplettering av alarmeringsanläggningar m. m., 13 000 kronor för inköp av reservdelar, 10 000 kronor för installation av batterier å vissa telefonstationer m. m. och 24 200 kronor för telefonalarmering. Återstående belopp ha avsetts för utgifter, som behandlas under andra anslag.

Styrelsen, som anser att anläggningar för flygalarmering liksom hittills böra helt bekostas av staten, upptager i förevarande sammanhang medelskändan för viss utbyggnad av anläggningarna. Härom anför styrelsen följande.

Å flertalet orter, där flygalarmeringsanläggning finnes, består anläggningen av tyfoner. Å vissa orter bestå anläggningarna av motorsirener. En nackdel med de sistnämnda är att de icke tillverkas i Sverige. De lida dessutom av den svagheten, att de för sin drift äro beroende av tillgång till elektrisk ström. Bland annat för att minska dessa olägenheter bör i två städer, där enbart motorsirener finnas, Sundsvall och Härnösand, reservanläggningar för tyfoner installeras. Kostnaden härför uppgår till cirka 50 000 kronor, vilket belopp föreslås böra utgå under nästa budgetår.

En komplettering av tyfonanläggningarna erfordras å vissa orter på grund av nybebyggelse. Vidare måste i vissa fall skadade aggregat utbytas. Slutligen bör flygalarmering, vilken hittills anordnats endast å luftskydds-orterna, i framtiden anordnas även å vissa orter, vilka icke varit luftskydds-orter. Omfattningen av anläggningarna bör härvid upptagas i organisationsplanerna. I vilken omfattning en dylik utbyggnad bör komma till stånd kan ännu icke bestämt avgöras. Styrelsen har för att erhålla en överblick av läget antagit, att alarmeringsanläggningar kunna behöva anordnas å

orter med minst ca 600 invånare, där särskilt civilförsvar organiserats eller kan beräknas komma att organiseras. Antalet sådana orter uppgår till ca 270 och kostnaderna för anskaffande och installation av alarmeringsanläggningar i dessa orter kunna beräknas uppgå till ca 875 000 kronor. En fullständig utbyggnad av alarmering å samtliga ifrågavarande orter torde emellertid knappast kunna komma i fråga. Å vissa större orter bör dock utbyggnad ske. Kostnaderna för komplettering och nyanskaffning av alarmeringsanläggningar samt för utbyte av skadade aggregat beräknar styrelsen till 150 000 kronor.

Då alarmeringsanläggningar måste undergå reparation och delar av anläggningarna av denna anledning skickas till annan ort, måste under reparationstiden möjlighet finnas att tillhandahålla reservdelar till aggregaten för att dessa skola vara funktionsdugliga. För detta ändamål bör hos civilförsvarsstyrelsen finnas ett förråd av reservdelar. Kostnaden för erforderlig komplettering av detta förråd beräknas till 10 000 kronor.

För viss utrustning till telefonalarmering beräknar styrelsen för nästa budgetår en kostnad av 35 000 kronor. Därav avses 9 350 kronor för viss komplettering av utrustningen beträffande ett antal telefonstationer, där telefonalarmering till allmänheten installerats, nämligen Enskede, Göteborg (Masthugget), Hälsingborg, Karlskoga, Linhamn, Malmö, Norrköping, Västerås och Örebro. För nyanskaffning av utrustning för telefonalarmering föreslås ett belopp av 21 800 kronor, avsett för några ur civilförsvarssynpunkt viktiga orter, som ännu sakna dylik utrustning, nämligen Borlänge, Härnösand och Uddevalla. Vidare borde visst belopp beräknas för oförutsedda kostnader för telefonalarmutrustningar.

Det sammanlagda medelsbehovet för alarmeringsanläggningar skulle sålunda för nästa budgetår utgöra (50 000 + 150 000 + 10 000 + 35 000) 245 000 kronor.

G a s s k y d d s m a t e r i e l. Till Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning har hittills anvisats reservationsanslag om sammanlagt 40 962 000 kronor. Medlen ha huvudsakligen använts för anskaffning av dels gasmasker, gasskyddskläder, stålhelmar och annan personlig utrustning för aktiv luftskyddspersonal, dels folkgasmasker, avsedda för den övriga befolkningen, dels ock viss sjukvårdsmateriel m. m. Av ifrågavarande anslag beräknas — efter avdrag av visst belopp som reserverats för inköp av materiel — vid innevarande budgetårs utgång kvarstå ett sammanlagt belopp av cirka 1 174 000 kronor. I sistnämnda belopp ingå cirka 567 000 kronor, som ursprungligen reserverats för materielinköp vid krigsutbrott eller intagande av högre beredskap men som enligt styrelsens uppfattning icke behöva finnas reserverade. Styrelsen anför vidare.

Stridsgaser ha hittills icke använts i det pågående kriget. Trots detta finnes likväl icke någon garanti för, att faran för gaskrig är överstånden. Det är bekant, att de stridande parterna äro fullt rustade för att när som helst kunna börja gaskrig. Deras resurser att sprida stridsgaser torde vara mycket stora. Kravet på ett väl organiserat och utrustat gasskydd måste därför enligt styrelsens uppfattning betraktas såsom oeftergivligt jämväl framdeles.

Civildöfverforsvarsstyrelsen anser, att, även om gasskyddet i vårt land i stort sett torde vara väl tillgodosett, ändock vissa kompletteringar ännu äro erforderliga.

Styrelsen upplyser sålunda, att för barn i åldern 4—7 år hittills tillverkats endast omkring 5 000 gasmasker, samt föreslår, att för denna åldersgrupp ytterligare 25 000 gasmasker anskaffas. Kostnaden härför kunde beräknas till cirka 200 000 kronor.

För anskaffning av gasskyddspapper hemställer styrelsen om anvisande av ett belopp av 22 500 kronor. Härför kunde inköpas 50 000 m² dylikt papper, varigenom ett begränsat förstahandsbehov bleve täckt. Angående användningen av papperet uppgives.

Gasskyddstjänsten utomlands har i stor utsträckning utrustats med gasskyddspapper. Sin huvudsakliga användning har det som skydd mot markgaser. Det kan därvid begagnas för övertäckning av gatu- och vägparter, där markgas kvarligger, intill dess att sanering kan äga rum. Inom avgasningsplatser kan papperet tjäna till skydd mot nedgasning från till platsen införda personer, som varit utsatta för inverkan av gas. Vidare kan papperet användas som övertäckningsmaterial för varor eller som skydd för hästar och andra djur. Även som mera direkt personligt skydd är papperet användbart.

Styrelsen framhåller vidare vikten av att gasmaskers tillförlitlighet kontrolleras, innan de tagas i bruk. För möjliggörande av dylik kontroll borde särskilda s. k. tätningsprovningsapparater finnas tillgängliga både centralt vid civilförvarsstyrelsens förråd i Stockholm och ute i landet, där i regel en apparat syntes böra finnas i varje län. Styrelsen föreslår, att sammanlagt 30 apparater inköpas under nästa budgetår. Kostnaden härför beräknas till cirka 45 000 kronor.

Vidare föreslår styrelsen anskaffande av ett antal s. k. regenereringsaggregat. Styrelsen framhåller, att det för närvarande inom landet finnes cirka 25 000 kollektivfilter till luftrenare i skyddsrum, vilket utgör första behovet av sådana filter. Några kollektivfilter i reserv hade praktiskt taget icke anskaffats. Vid användning av luftrenarna komme filtren, speciellt gasfiltret, att successivt förbrukas, antingen genom att filtret upptog stridsgas eller genom att filtret så småningom mättades med fuktighet ur den insugna luften. En ersättning av sålunda förbrukade filter skulle härigenom i tämligen stor utsträckning bli erforderlig. Om emellertid regenereringsaggregat anskaffades, kunde behovet av filter i reserv nedbringas till ett minimum, och kostnaden för ersättande av de relativt dyrbara filtren allt eftersom dessa förbrukades avsevärt beskäras. Det för kollektivfiltren utexperimenterade aggregatet vore användbart även för avfuktning och avgasning av gasmaskbehållare. Regenereringsaggregaten betingade en kostnad av cirka 8 000 kronor per styck. Kapaciteten för varje aggregat vore 675 stycken kollektivfilter per 7 dygn (3-skift) eller alternativt cirka 21 000 stycken gasmaskbehållare. Det syntes styrelsen lämpligt att i första hand anskaffades fem aggregat till en kostnad av sammanlagt 40 000 kronor.

Projektilröjningsmateriel. Styrelsen anför härom i huvudsak följande.

Oskadliggörandet av blindgångare och tidsinställda bomber kan ske antingen genom sprängning eller genom desarmering, vilken senare åtgärd innebär att tändröret avlägsnas från projektilen. Sistnämnda metod förutsätter ingående kännedom om förekommande ammunitionstyper, vilka ständigt växla. Det är styrelsens uppfattning att liksom hittills skett huvuddelen av projektilröjningsmanskaper bör utbildas endast i sprängning. Desarmering torde huvudsakligen behöva förekomma inom större tätbebyggda samhällen. Desarmeringen bör uppdragas åt ett mindre antal inom civilförsvaret organiserade desarmeringsenheter, lämpligen fördelade länsvis. Varje enhet bör bestå av två patruller och varje patrull av två man, av vilka den ene skall vara fullt utbildad i desarmering och de andre chaufför och mekaniker. Till varje patrulls förfogande bör stå den mest fulländade tekniska utrustning, som kan erhållas. Projektilröjningsenheterna böra ingå i det allmänna civilförsvaret i residensstäderna. Under krig böra de utnyttjas som rörliga enheter. Kostnaderna för den materiel, som skall tilldelas dem, böra skäligen helt bestridas av statsmedel. Med en tilldelning av i genomsnitt en enhet med 2 patruller per län skulle totala behovet bli 50 desarmeringspatruller. Kostnaden beräknas icke komma att överstiga 3 000 kronor per patrull. Medel för anskaffande av utrustningen, tillhoppa 150 000 kronor, bör enligt styrelsens mening anvisas för nästa budgetår.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller vidare, att i den mån fastställandet av de i 10 § civilförsvarslagen omförmälda organisationsplanerna kommer att innebära utvidgning eller förstärkning av civilförsvaret å platser, som icke tidigare varit luftskyddsorter och luftskyddsplatser, behov av ytterligare materiel uppkommer. För att kunna tillgodose behovet av gasskyddsmateriel, sjukvårdsmateriel, stålhelmar och annan materiel, som staten tillhandahåller, borde vissa medel finnas tillgängliga. För bedömande av det erforderliga beloppets storlek saknades tillförlitliga hållpunkter. Styrelsen föreslår, att under förevarande anslag beräknas 400 000 kronor till nu avsedd materiel.

Medelsbehovet för nästa budgetår under nu ifrågakarande anslag beräknas sålunda av styrelsen till (245 000 + 200 000 + 22 500 + 45 000 + 40 000 + 150 000 + 400 000) 1 102 500 eller i runt tal 1 105 000 kronor.

Vid innevarande budgetårs utgång beräknas odisponerade medel kvarstå å vissa tidigare anvisade anslag i följande omfattning:

Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning	1 174 000 kronor
Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m.	159 000 »
Anskaffande av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m.	370 000 »

Summa 1 703 000 kronor

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att av sist angivna belopp en summa å 1 105 000 kronor användes för täckande av det av styrelsen beräknade medelsbehovet under budgetåret 1945/46. Återstoden eller (1 703 000 — 1 105 000)

598 000 kronor syntes böra överföras till det i det följande behandlade anslaget till Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m.

Anslaget till Engångsanskaffning av materiel m. m. skulle sålunda endast behöva upptagas med ett formellt belopp av 100 kronor.

Föredraganden.

Under förevarande anslag har civilförsvarsstyrelsen sammanfört kostnader för anskaffande av sådan materiel för civilförsvaret, som tillhandahålles av staten. Sådant tillhandahållande av civilförsvarsmateriel utan kostnad för kommunerna torde böra ske särskilt i de fall, då central upphandling av olika skäl befinnes lämplig. Det av styrelsen framförda förslaget att denna skulle för ernående av en central upphandlings fördelar medverka även vid sådan materielanskaffning, som åligger kommunerna och för vilken dessa få vidkännas viss del av kostnaderna, synes mig värt att beakta. Detta kan såsom styrelsen föreslår tänkas ske så att styrelsen föranstaltar om marknadsundersökning och uppgör förteckningar på leverantörer, vilka förteckningar med angivande av priser m. m. tillställas kommunerna.

Alarmeringsanläggningar. Styrelsens förslag om anslag för installerande av reservanläggningar för tyfoner i Sundsvall och Härnösand anser jag mig för närvarande icke kunna tillstyrka. Däremot torde förslaget om anslag för komplettering och nyinstallering av alarmeringsanläggningar m. m. representera ett aktuellt behov, som skäligen bör upptagas i förevarande sammanhang. Mot det av styrelsen för ändamålet föreslagna beloppets storlek, 150 000 kronor, synes ej heller vara anledning till erinran. Likaså tillstyrker jag ett belopp av 10 000 kronor för komplettering av förrådet av reservdelar till larmaggregaten.

För komplettering av systemet för telefonalarmering i Enskede, Göteborg (Masthugget) m. fl. orter har föreslagits en medelsanvisning av 9 350 kronor, varjämte beräknats 21 800 kronor för nyanskaffning av telefonalarmeringsutrustning i vissa städer som sakna dylik utrustning, och 3 850 kronor för vissa oförutsedda kostnader. Med hänsyn till telefonalarmeringens värde ur civilförsvarssynpunkt biträder jag styrelsens förslag i denna del och beräknar för ändamålet ett till 30 000 kronor jämkat belopp.

I enlighet med vad jag här föreslagit skulle för alarmeringsanläggningar för nästa budgetår behöva beräknas ett belopp av $(150\,000 + 10\,000 + 30\,000)$ 190 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag för riksdagen anmäla följande förhållande. Av det för budgetåret 1943/44 för Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar beviljade reservationsanslaget å 342 500 kronor var ett belopp av 3 000 kronor avsett för installation av telefonalarmering i Saltsjöbaden. Genom beslut den 15 juni 1944 har Kungl. Maj:t emellertid i anledning av därom gjord framställning bemyndigat luftskyddsinspektionen att av sistnämnda belopp använda högst 1 500 kronor under budgetåret 1944/45 för komplettering av telefonutrustning å Enskede telefonstation.

G a s s k y d d s m a t e r i e l. Någon ytterligare anskaffning av gasmasker torde i nuvarande läge icke böra äga rum. Ej heller anser jag mig nu böra biträda styrelsens förslag om anskaffning av viss kvantitet s. k. gas-skyddspapper. I sistnämnda hänseende vill jag erinra om att en liknande framställning avvisats i proposition den 4 januari 1944, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 (s. 54—55).

Däremot anser jag mig böra biträda förslaget om inköp av tätningsprov-ningsapparater, med hänsyn till nödvändigheten av provning av gasmasker, då dessa legat flera år utan att komma till användning eller då de begagnats vid övningar, underkastats reparation m. m. Apparaterna böra såsom styrelsen föreslagit finnas dels vid styrelsens förråd i Stockholm, dels ock ute i länen. I sistnämnda fall böra de placeras å orter, där under krig reparationscentraler för gasskyddsmateriel kunna upprättas. Sålunda upptages här ett belopp av 45 000 kronor för ändamålet.

Styrelsen har vidare föreslagit inköp av fem regenereringsaggregat att användas till avlägsnande av stridsgas eller fuktighet från luftrenande filter i skyddsrum ävensom från gasmaskbehållare. Av dessa aggregat avses ett skola placeras vid styrelsens centralförråd och övriga fyra på lämpliga orter ute i landet. Styrelsen har såsom skäl för inköp av aggregaten framhållit, att filtren vid användningen av luftrenarna successivt förbrukas, om filtren icke regenereras. I viss utsträckning bör styrelsens förslag bifallas. Det torde enligt vad jag inhämtat vara tillräckligt att tills vidare anskaffa endast ett aggregat utan att därvid kravet på ifrågavarande materiels vård eftersättes. Jag förordar därför anskaffning av ett regenereringsaggregat för en kostnad av 8 000 kronor. Detta aggregat torde lämpligen böra ha sin placering vid styrelsens huvudförråd i Stockholm.

Jag föreslår alltså, att $(45\,000 + 8\,000)$ 53 000 kronor avses för anskaffning av gasskyddsmateriel under nästa budgetår.

P r o j e k t i l r ö j n i n g. Arbetet med oskadliggörande av icke briserade bomber skulle under krig utgöra en viktig uppgift för civilförsvaret. För fullgörande av denna uppgift har civilförsvarsstyrelsen bland annat ombesörjt utbildning av sprängningspersonal. Därutöver har en instruktörskurs för desarmeringspersonal, omfattande 40 elever, avhållits, varjämte ytterligare en sådan kurs planeras till slutet av innevarande budgetår. Styrelsens uppfattning är, att huvuddelen av projektilröjningsmanskapet bör utbildas i sprängning. Desarmering synes främst behöva ske inom tätbebyggda orter, där skadeverkningarna av sprängningsåtgärder kunna bli större än eljest. Styrelsens förslag innebär, att 150 000 kronor anslås till utrustning åt 25 desarmeringsenheter, vardera omfattande 2 patruller. Dessa patruller skola vara rörliga enheter. Enligt min mening synes viss utrustning av nu avsett slag böra anskaffas och tillhandahållas av statsverket. Emellertid synes anskaffning för närvarande icke böra ske i föreslagen omfattning. Jag anser, att anskaff-

ningen bör begränsas att avse endast en patrull per län, vilket kommer att efter en kostnad av 3 000 kronor per patrull innebära en sammanlagd utgift av 75 000 kronor. Jag föreslår, att detta belopp beräknas för ändamålet.

Det av styrelsen föreslagna beloppet till täckande av utgifter, som väntas uppkomma i samband med fastställandet av organisationsplanerna, synes mig böra sänkas till hälften. Jag föreslår alltså, att för ändamålet upptages ett belopp av 200 000 kronor.

I enlighet med vad jag sålunda anfört böra kostnaderna under reservationsanslaget Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m. under nästa budgetår beräknas till ett belopp av (190 000 + 53 000 + 75 000 + 200 000) 518 000 kronor. De å reservationsanslagen till Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning, Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. samt Anskaffande av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m. kvarstående, odisponerade medlen å tillhoppa 1 703 000 kronor, böra användas för täckande av nämnda belopp å 518 000 kronor. Återstoden, d. v. s. (1 703 000 — 518 000) 1 185 000 kronor bör till större delen överföras till anslaget Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m. Jag föreslår alltså, att reservationsanslaget Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m. upptages med ett belopp av 100 kronor samt att till detta anslag såsom reservation överföras 518 000 kronor från de tre äldre anslag, som i det föregående berörts.

I enlighet med vad civilförsvarsstyrelsen föreslagit anser jag, att till ifrågasvarande anslag även böra överföras vid innevarande budgetårs slut eventuellt kvarstående, för redan beslutade upphandlingar m. m. reserverade belopp å följande anslag.

Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar.

Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning.

Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m.

Utrustning av provisoriska förlossningshem under utrymning.

Anskaffande av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m.

Anskaffande av baracker för socialtjänsten m. m.

Vidare bör det belopp, som vid innevarande budgetårs slut eventuellt icke utbetalats av de för detta budgetår under delanslaget till Engångsanskaffning av materiel m. m. anvisade medlen, betraktas som reservation och överföras till nästa budgetårs reservationsanslag med samma rubrik.

Eventuell behållning å det i det föregående omnämnda reservationsanslaget till Civilt luftskydd: Anskaffande av viss röjningsmateriel synes däremot icke böra överföras, då röjningsmateriel i framtiden icke torde böra tillhandahållas av staten utan med rätt till statsbidrag anskaffas av kommunerna. Angivna reservationsanslag synes i stället böra kvarstå även under budgetåret 1945/46.

Slutligen vill jag i detta sammanhang anmäla följande förhållande för riksdagen. Genom beslut den 15 juli 1944 anbefallde Kungl. Maj:t statskontoret att disponera delanslaget Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m. för utbetalning till civilförsvarsstyrelsen, som ägde av nämnda anslag använda, bland annat, högst 1 000 000 kronor för anskaffning av släpkärror i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen nr 270/1944 (s. 64) förordat förslag. Emellertid har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1944 — sedan civilförsvarsstyrelsen, med förmälan att släpkärrorna och de för dem använda dragvagnarna skulle erhålla ökad användbarhet om s. k. häckar för dragvagnarna anskaffades, hemställt om medgivande att inköpa visst antal häckar med anlitande av nämnda delanslag — bemyndigat civilförsvarsstyrelsen att av för anskaffning av släpkärror avsedda medel använda högst 60 000 kronor för inköp av 1 000 häckar för ifrågavarande dragvagnar.

5) Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.

För innevarande budgetår har till Anskaffning av viss förbrukningsmateriel m. m. anvisats ett delanslag av, förslagsvis, 280 000 kronor.

Civilförsvarsstyrelsen beräknar kostnaderna under nästa budgetår för viss utbildnings- och övningsmateriel till 200 000 kronor. Hit räknas, såvitt nu är i fråga, materiel, som bör tillhandahållas av staten och som på grund av sin beskaffenhet bör upphandlas centralt, nämligen pyroteknisk materiel samt viss materiel för lokal utbildning av hemskyddspersonal och för av riksluftskyddsförbundet och dess länsförbund bedriven utbildning.

För tillhandahållande av gasskyddsmateriel för utbildning och övning av gasskyddstjänstens personal beräknas 20 000 kronor.

Styrelsen föreslår sålunda att för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av (200 000 + 20 000) 220 000 kronor.

Mot styrelsens beräkningar av kostnaderna för tillhandahållande av an- Föredraganden.
givna utbildnings- och övningsmateriel har jag intet att erinra. I det föreslagna beloppet härför, 200 000 kronor, ingå icke kostnaderna för undervisningsmateriel vid statens civilförvarsskola eller för utbildning och övning vid gasskyddslaboratorier, vilka kostnader behandlas under andra anslag. Kostnaden för viss gasskyddsmateriel bör även upptagas till det av styrelsen föreslagna beloppet 20 000 kronor.

Jag får för den skull föreslå, att för anskaffning under nästa budgetår av ifrågavarande förbrukningsmateriel anvisas ett förslagsanslag av (200 000 + 20 000) 220 000 kronor.

6) Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.

Civilförsvarsstyrelsen åberopar till en början civilförvarslagens bestämmelser om kommuns skyldighet att — utan rätt till statsbidrag — svara för förvaring, underhåll och kontroll av materiel, utrustning och annan egendom.

som är avsedd för civilförsvaret (45 § 1 mom., jmf. med 47 § 2 mom. d.). Emellertid ha, fortsätter styrelsen, vissa kostnader härvidlag hittills bestritts av statsmedel. Detta synes böra betraktas så, att staten under innevarande budgetår icke gör gällande den skyldighet, som enligt civilförsvarslagen åvilar kommunerna. Enligt styrelsens mening bör emellertid i vissa fall från och med nästkommande budgetår en ändring av kostnadsfördelningen genomföras i anslutning till lagens föreskrifter. Sålunda bör statsbidrag hädanefter ej utgå för exempelvis underhåll och reparation av alarmeringsanläggningar, reparation av gasskyddsmateriel samt besiktning och översyn av motorfordon. Beträffande de kostnader för förvaring, underhåll och reparation av materiel, för vilka statsmedel enligt styrelsens mening böra beviljas även i fortsättningen, anför styrelsen följande.

Hyror för förvaringslokaler för vissa styrelsen tillhöriga lager av skyddsrumsdörrar och luftrenare beräknas till 3 550 kronor för år.

För vissa kostnader för verksamheten vid civilförsvarsstyrelsens förråd samt för central översyn av alarmeringsanläggningar böra medel beräknas under förevarande anslag. Ett belopp av 20 000 kronor beräknas för budgetåret 1945/46.

Under innevarande budgetår ha från delanslaget Anskaffning av viss förbrukningsmateriel m. m. bestritts kostnaderna för kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel genom försvarets forskningsanstalt. Då denna verksamhet visat sig vara av stort värde, bör för ändamålet beräknas samma kostnad som för innevarande budgetår eller 20 000 kronor.

Kostnaderna för förvaring av den materiel, som är avsedd för internatförläggningar för evakuerade, ha från och med den 1 december 1944 bestritts från behållningen å det för budgetåret 1943/44 anvisade reservationsanslaget till Anskaffande av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m. Dessa förvaringskostnader beräknas under innevarande budgetår komma att uppgå till cirka 55 000 kronor. Då under verksamheten för omhändertagande av flyktingar ytterligare betydande mängder av motsvarande förläggningsmateriel anskaffats, föreslår styrelsen, att för samtliga förvaringskostnader ävensom de reparationskostnader, som kunna uppstå för angivna materiel, beräknas ett belopp av 75 000 kronor under nästa budgetår.

Slutligen beräknas ett belopp av 30 000 kronor till transporter av luftskyddsmateriel under kommande budgetår.

Enligt styrelsens beräkningar skulle sålunda sammanlagda medelsbehovet till Förvaring och underhåll av viss materiel m. m. bli (3 550 + 20 000 + 20 000 + 75 000 + 30 000) 148 550 kronor, vilket belopp borde avrundas till 150 000 kronor. Anslaget borde hava förslagsanslags natur.

I detta sammanhang torde följande två ärenden få anmälas.

a) I Kalmar hade ett antal motorfordon med nyttjanderätt tagits i anspråk för det allmänna luftskyddets räkning. Av dessa fordon, vilka stodo under kontroll av luftskyddschefen i staden, förvarades två avregistrerade bilar i ägarens garage. På grund av bristande tillsyn blevo dessa båda bilar frostskadade under vintern 1942/43. I ansökning till Konungen har luftskydds-

nämnden i staden hemställt om ersättning av statsmedel för de kostnader, som uppstått vid reparation av bilarna, 1 086 kronor 57 öre. Luftskyddschefen förklarar i skrivelse till nämnden, att han förutsatt att ägaren utövat tillsynen av bilarna, samt fortsätter: »Även om man kunnat begära och förutsätta, att ägaren skulle kunnat visa så pass mycket intresse för sina egna bilar, att han tappat ur kylarvattnet, när köldperioden inträdde, kan han dock icke ställas ansvarig utan måste ansvaret påbörjas luftskyddschefen.» Länsstyrelsen i Kalmar län och luftskyddsinspektionen ha tillstyrkt bifall till framställningen. Statskontoret har med hänsyn till föreliggande omständigheter icke velat motsätta sig att luftskyddschefen till någon del friges från honom sålunda åvilande skadeståndsskyldighet. Enligt statskontorets mening bör dock ett dylikt efterskänkande begränsas till högst 540 kronor eller till ungefär hälften av kostnaderna för bilarnas iståndsättande.

b) Utrymningskommissionen förhörde enligt kontrakt den 30 juni 1941 en bryggaren Viktor Svensson tillhörig vindslokal i Vrigstad för förvaring av ett parti träull om 4 225 kg mot en årlig hyra av 10 kronor. Sedan träullen vid eldsvåda förstörts, yrkade kommissionen i därefter anhängiggjort mål skadeersättning mot den för brandens vållande åtalade bryggeriarbetaren Simon Svensson, son till Viktor Svensson, med 919 kronor 60 öre, motsvarande anskaffningsvärdet för den brunna träullen. Genom utslag i målet den 4 juni 1943 dömdes Simon Svensson för det han uppsåtligen genom vårdslöshet varit vållande till eldskadan att böta 25 dagsböter om 1 krona 50 öre ävensom att till kronan utge ersättning med 919 kronor 60 öre. Utslaget har icke inom laga tid överklagats. Simon Svensson, som icke anser sig ha varit vållande till branden, har nu anhållit, att Kungl. Maj:t av nåd måtte befria honom från sagda ersättningsskyldighet till kronan. Utrymningskommissionen, som inhämtat att Simon Svensson icke innehade några utmättningsbara tillgångar, som kunde täcka det ådömda beloppet, ansåg sig beredd att tillstyrka den gjorda ansökningen. Den omständigheten, att Svenssons fader vid det tillfälle då förrådslokalen uppläts handlat med tanke på att han härigenom tjänade ett samhällsgagnande ändamål, borde enligt kommissionens mening kunna påverka ersättningsfrågan. Svårigheterna att anskaffa tjänliga förrådslokaler hade vid upplåtelsen varit stora, och trots detta hade hyran satts så lågt som 10 kronor per år. Statskontoret uttalade sig för att Simon Svensson, om han inbetalade ett belopp av 200 kronor, måtte befrias från återstoden av honom åvilande ersättningsskyldighet.

Under förevarande anslag sammanfattas sådana förvarings- och underhållskostnader, vilka skola helt bestridas av staten utan att förskotteras av kommunerna. Föredraganden.

Den av civilförsvarsstyrelsen föreslagna ändringen i kostnadsfördelningen mellan stat och kommun i syfte att nå överensstämmelse med civilförsvarslagens principer synes mig riktig.

Till hyror för förvaringslokaler för vissa styrelsen tillhöriga lager av skyddsrumsdörrar och luftrenare synes böra utgå 3 550 kronor såsom styrelsen föreslagit. Utgifterna för verksamheten vid civilförsvarsstyrelsens förråd samt för översynen av alarmeringsanläggningarna ha upptagits till 20 000 kronor. Berörda förråds-kostnader avse enligt vad jag inhämtat in-

köp av diverse reparationsmateriel, såpa, talk, fett m. m. ävensom andra utgifter än avlöningar för kontroll och tillsyn av materiel som förvaras i eller passerar nämnda förråd. Kostnaderna för översynen av alarmeringsanläggningarna hänföra sig, såvitt nu är i fråga, huvudsakligast till inköp av viss förbrukningsmateriel. Det för nämnda ändamål ifrågasatta beloppet av 20 000 kronor anser jag mig böra tillstyrka. Icke heller har jag något att erinra mot att ett lika stort belopp anvisas för kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel. Jag tillåter mig härvid påpeka, att denna materiel på grund av sin beskaffenhet fordrar särskilt noggrann vård och förorsakar relativt stora underhållskostnader. Vidare böra beräknas dels 75 000 kronor för att täcka berörda förvarings- och reparationskostnader beträffande internatförläggningsmateriel, dels ock 30 000 kronor till kostnader för transport av luftskyddsmateriel.

Till förvaring och underhåll av viss materiel m. m. beräknas sålunda (3 550 + 20 000 + 20 000 + 75 000 + 30 000) 148 550 kronor, vilket belopp, avrundat till 150 000 kronor, jag föreslår skola anvisas såsom förslagsanslag för nästkommande budgetår.

Vad härefter angår de i det föregående refererade ärendena må följande anföras.

Vidkommande ansökningen om ersättning till luftskyddschefen i Kalmar för reparation av två bilar förhåller det sig uppenbarligen så, att frostska-dorna uppkommit till följd av bristande tillsyn från luftskyddschefens sida. Enligt av luftskyddsinspektionen den 16 mars 1942 utfärdade föreskrifter har det ålegat luftskyddschefen att på lämpligt sätt sörja för att avregistrerat luftskyddsfordon städse befinner sig i kördugligt skick och därför ägna förvaringen av detsamma särskild uppmärksamhet. Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i ärendet är det emellertid min avsikt att därest riksdagen icke uttalar erinran däremot föreslå Kungl. Maj:t att av statsmedel utgiva ett belopp av 1 086 kronor 57 öre till gäldande av det luftskyddschefen åvilande skadeståndet till ägaren av bilarna. Beloppet torde lämpligen utgå av anslaget till Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m. Någon uppräknings av anslaget i anledning härav synes icke erforderlig.

Av utredningen i målet mot Simon Svensson framgår, att denne åtalades för att han i garaget i samma hus som ifrågavarande vindslokal mot givna föreskrifter tänt och fläktat generatören å en därstädes befintlig bil m. m. samt för att han avlägsnat sig därifrån utan att vederbörligen förvissa sig om att brandfara från fordonet ej förelegat. Med avseende å nu föreliggande ansökning är jag ense med utrymningskommissionen i dess uppfattning att omständigheterna vid upplåtandet av vindslokalerna för uppläggande av träullen spela en viss roll vid bedömande av ersättningsfrågan. Jag förordar, att Svensson befrias från honom åvilande ersättningsskyldighet.

7) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

Skyddsrum. Till och med budgetåret 1943/44 ha till statsbidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum m. m. anvisats anslag å tillhopa 21 800 000 kronor. För innevarande budgetår har under rubriken Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. anvisats ett delanslag å högst 7 112 000 kronor. Av detta belopp avsågos 2 000 000 kronor såsom förstärkning av tidigare anslag till statsbidrag till skyddsrum, 5 000 000 kronor till statsbidrag till anordnande av källarmursgenombrott och 112 000 kronor till statsbidrag till luftskyddsradio.

Civilförvarsstyrelsen upplyser, att av anslagsbeloppen till statsbidrag till skyddsrum intill den 1 januari 1945 disponerats cirka 18 450 000 kronor. Vid samma tidpunkt förelågo icke avgjorda statsbidragsansökningar motsvarande ett sammanlagt statsbidrag å i runt tal 3 000 000 kronor. Enligt styrelsens mening torde det belopp av 2 000 000 kronor, som av 1944 års riksdag beräknats för nu ifrågavarande ändamål, jämte vad som kvarstode från tidigare år vara tillfyllest under innevarande budgetår. Sannolikt torde även ett ganska stort belopp vara utnyttjat den 30 juni 1945.

Civilförvarsstyrelsen meddelar, att enligt uppgifter, som lämnats av länsstyrelserna, samtliga kostnader för täckande av det vid utgången av budgetåret 1944/45 kvarstående behovet av allmänna skyddsrum uppgå till cirka 20 000 000 kronor. Styrelsen anser sig för sin del böra räkna med att utbyggandet av nu ifrågavarande skyddsrum under nästkommande budgetår skall komma att fortgå i stort sett i oförminskad omfattning. Härtill kommer, att tidigare färdigställda fullträffsäkra skyddsrum — i varje fall skyddsrum i hamnar och bergskyddsrum — med hänsyn till de på senaste tiden vunna erfarenheterna av verkningarna av den s. k. detonationsvågen enligt styrelsens mening tarva en komplettering med detonationsskydd.

Medelsbehovet för statsbidrag till kostnaderna för allmänna skyddsrum m. m. under nästkommande budgetår bör enligt styrelsens uppfattning tillgodoses dels genom att vid innevarande budgetårs utgång eventuellt befintlig behållning å reservationsanslag, som för ändamålet beviljats för tidigare budgetår, överföres till nästa budgetår, dels genom att den del av det för innevarande budgetår för ändamålet beräknade beloppet 2 000 000 kronor, som vid utgången av budgetåret kvarstår utnyttjad, betraktas som reservation och överföres till nästa budgetår, dels ock genom att ett ytterligare belopp av 2 000 000 kronor anvisas för budgetåret 1945/46.

För anordnande av splitterskyddande uppställningsplatser eller förvaringslokaler för utryckningsbilar och annan under krig svårersättlig materiel bör enligt styrelsens mening statsbidrag utgå med $\frac{2}{3}$ och bestridas från nu ifrågavarande anslag. För täckande av dessa kostnader syntes dock nå-

gon uppräknings av anslaget ej erforderlig. Kostnaderna för anordnande av källarmursgenombrott upptagas av styrelsen i samband med behandlingen av anslaget till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m.

Radioanläggningar. För budgetåret 1943/44 har till Bidrag till kommuner för anordnande av luftskyddsradio beviljats ett reservationsanslag av 50 000 kronor. Beloppet är avsett att utgå som statsbidrag med hälften av kostnaderna för radions huvudnät (förbindelse mellan huvudcentral och distriktscentral) i Stockholm och Göteborg. För budgetåret 1944/45 har under delanslaget till Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. beräknats ett belopp av 112 000 kronor att utgå som statsbidrag med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna dels för 30 st. apparater i de av rikets största städer, civilförsvarsstyrelsen bestämmer, och dels för vissa anordningar i 6 städer för att samordna polisens och civilförsvarets radio.

Civilförsvarsstyrelsen upplyser, att intet av ifrågavarande anslagsbelopp ännu tagits i anspråk, beroende på såväl fördröjda leveranser som att kommunerna icke kunnat inkomma med begäran om statsbidrag, förrän de slutliga kostnaderna kunnat fastställas, vilket ännu icke varit möjligt. Huvudnäten i Stockholm och Göteborg äro emellertid i det närmaste färdiga, och framställningar om statsbidrag kunna väntas inom kort. Kostnaden för sistnämnda båda huvudnät, innefattande sammanlagt 21 stationer, beräknas till omkring 150 000 kronor.

I särskild framställning den 23 oktober 1944 har civilförsvarsstyrelsen, närmast med anledning av att olika regler angående statsbidragets storlek fastställts vid anvisande av medlen till radioanläggningar — $\frac{1}{2}$ för budgetåret 1943/44 och $\frac{2}{3}$ enligt civilförsvarslagen — hemställt om angivande av vissa riktlinjer för beviljande av statsbidrag till ifrågavarande anläggningskostnader. I sin nu föreliggande framställning med anslagsberäkningar för nästkommande budgetår utgår emellertid styrelsen från att för statsbidrag till huvudnäten i Stockholm och Göteborg må, i den mån så erfordras, tagas i anspråk jämväl omförmålt belopp å 112 000 kronor, därvid statsbidraget skulle utgå med hälften av anläggningskostnaderna. Statsbidraget till Stockholm och Göteborg skulle således komma att utgöra omkring 75 000 kronor, varefter av hittills anvisade medel skulle för vidare utbyggnad återstå cirka 87 000 kronor.

Den vidare utbyggnad, som i första hand bör ifrågakomma, anges av styrelsen sålunda:

1. Huvudnät i Malmö, omfattande 6 stationer à 20 watt; kostnad omkring 42 000 kronor.

2. Huvudnät i Norrköping, omfattande 3 stationer à 20 watt; kostnad omkring 21 000 kronor.

3. Huvudnät i Hälsingborg, omfattande 2 stationer à 20 watt; kostnad omkring 14 000 kronor.

4. Distriktsnät i Stockholm, omfattande 6 stationer à 20 watt och 30 mottagarapparater; kostnad omkring 102 000 kronor.

5. Distriktsnät i Göteborg, omfattande 6 stationer à 20 watt och ca 15 mottagarapparater; kostnad omkring 72 000 kronor.

6. Komplettering i vissa fall av olika radionät med mottagarapparater på gruppstationer eller viktigare enheter (flodspruta o. d.) 5 apparater till kostnad av omkring 10 000 kronor.

7. Anordningar i 6 större städer för samordnande av polisradion med civilförsvarets radio; kostnad omkring 18 000 kronor.

Sammanlagda kostnaden för denna utbyggnad skulle alltså bli 279 000 kronor. Statsbidraget härför — $\frac{2}{3}$ — utgör 186 000 kronor, varav skulle finnas disponibla omkring 87 000 kronor. I avrundat belopp erfordrades sålunda för budgetåret 1945/46 ytterligare 100 000 kronor.

I övergångsbestämmelserna till civilförsvarslagen, punkt 6, stadgas, att om kommun före denna lags ikraftträdande anskaffat materiel m. m. för civilförvarsändamål, skola bestämmelserna i 47 § om rätt till statsbidrag icke äga tillämpning, såvitt Konungen ej annorlunda förordnar. I propositionen 268/1944 med förslag till civilförsvarslag m. m. förutsattes, att Kungl. Maj:t skulle äga bevilja statsbidrag till kommuner, som av intresse för civilförsvarets effektivitet före lagens ikraftträdande frivilligt vidtagit åtgärder på området. För ifrågavarande statsbidragsgivning ha för innevarande budgetår vissa medel beräknats under delanslaget till Bidrag till kommuner för materiel m. m. Med ledning av från länsstyrelserna inhämtade uppgifter beräknar civilförsvarsstyrelsen de sammanlagda kostnader för ifrågavarande ändamål, vartill statsbidrag torde komma att sökas till cirka 4 000 000 kronor. Med hänsyn till de synnerligen osäkra beräkningarna föreslår styrelsen, att för denna statsbidragsgivning ett belopp av 500 000 kronor avses för nästa budgetår.

Under anslaget Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. skulle sålunda erfordras (2 000 000 + 100 000 + 500 000) 2 600 000 kronor.

Förevarande anslag är avsett till statsbidrag, som beviljas icke av länsstyrelserna enligt huvudregeln i 48 § första stycket civilförsvarslagen utan av Kungl. Maj:t eller civilförsvarsstyrelsen enligt särskilda föreskrifter. Föredraganden.

Vad angår statsbidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum vill jag till en början erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 november 1944 meddelat bestämmelser om statsbidrag beträffande allmänna skyddsrum, av innebörd bland annat att statsbidrag beviljas av civilförsvarsstyrelsen för varje skyddsrumsanläggning, dock att sådant bidrag med högre andel av anläggningskostnaden än två tredjedelar beviljas av

Kungl. Maj:t. I samma beslut har tillika förordnats, att kommun må åtnjuta statsbidrag jämväl till kostnaden för anordnande av sådant skyddsrum för undervisningsanstalt, för hamn eller för annat trafikföretag av vikt för den allmänna samfärdseln än järnväg eller flyglinje, vilket icke är allmänt skyddsrum, samt att därvid — därest fråga icke är om undervisningsanstalt vilken är avsedd att tagas i anspråk som beredskapssjukhus eller annexlokal till sådant sjukhus, för vilket fall särskilda föreskrifter gälla — berörda bestämmelser om statsbidrags utgående vid allmänna skyddsrum skola äga motsvarande tillämpning.

De av styrelsen lämnade uppgifterna i fråga om statsbidrag till skyddsrumsanläggningar utvisa i huvudsak följande. För ändamålet har hittills anvisats 23 800 000 kronor. Härav hade intill den 1 januari 1945 disponerats 18 450 000 kronor. Vid nämnda tidpunkt hade inkommit men ännu icke avgjorts ansökningar om statsbidrag avseende ett sammanlagt belopp av 3 000 000 kronor. Enligt vad jag under hand inhämtat beräknar styrelsen, att kostnaderna för staten i anledning av väntade men ännu icke inkomna ansökningar beträffande påbörjade eller eventuellt redan färdiga skyddsrum i stort sett komma att täckas av återstoden av hittills anvisade medel, eller 2 350 000 kronor. I petitaframställningen beräknar styrelsen samtliga kostnader för de allmänna skyddsrum, som ytterligare anses erforderliga, till cirka 20 000 000 kronor. Statsbidraget härtill skulle överstiga 13 000 000 kronor. Styrelsen hemställer, att av sistnämnda belopp 2 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Av det sagda framgår att ännu mycket återstår, innan behovet av allmänna skyddsrum blivit täckt i planerad utsträckning. Som händelserna nu utvecklats sig, kan jag emellertid icke ansluta mig till civilförsvarsstyrelsens uppfattning att man bör räkna med fortsatt skyddsrumsb byggande i oförminskad omfattning. I samband med fastställandet av organisationsplanerna för varje civilförsvarsområde torde en närmare prövning av skyddsrumsb behovet böra komma till stånd. Vid denna prövning bör man enligt min mening framgå med försiktighet, då det gäller inrättande av allmänna skyddsrum, så att omfattningen av dessa hålles inom — efter tidsförhållandena — rimliga gränser. Jag anser såsom sannolikt, att i redan byggda hus allmänna skyddsrum icke behöva vidare iordningställas. I samband med uppförandet av nya byggnader torde skyddsrum av ifrågavarande slag böra inrättas endast i den utsträckning omständigheterna påkalla. Ett visst behov av friliggande skyddsrum torde komma att uppstå inom nya befolkningscentra. Byggnaderna bör dock i möjligaste mån rättas efter konjunkturerna på arbets- och materielmarknaden. Jag vill i detta sammanhang nämna, att Kungl. Maj:t den 27 april 1945 med tillämpning från och med den 6 maj 1945 återkallat tidigare meddelat generellt byggnadstillstånd beträffande anordnande av skyddsrum. Med hänsyn till det sagda anser jag, att statsbidrag till allmänna skyddsrum icke under

nästa budgetår kommer att utgå i den utsträckning styrelsen tänkt sig. I enlighet med styrelsens förslag bör under budgetåret 1945/46 för nu avsett ändamål utnyttjas dels eventuellt befintliga reservationer å tidigare reservationsanslag, dels ock eventuellt kvarstående belopp å den för innevarande budgetår anvisade summan av 2 000 000 kronor, vilket kvarstående belopp sålunda bör betraktas såsom en reservation. Styrelsens förslag om anvisande av ytterligare 2 000 000 kronor anser jag mig däremot ej böra tillstyrka i sin helhet. Jag föreslår, att ett belopp av 500 000 kronor beräknas för budgetåret 1945/46.

I detta sammanhang vill jag något beröra frågan om kostnaderna för anordnande av observationsplatser. För budgetåret 1942/43 anvisades ett reservationsanslag av 500 000 kronor till Civilt luftskydd: Anordnande av observationsplatser. Den 12 juni 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt luftskyddsinspektionen att i enlighet med vissa angivna grunder handlägga och avgöra ärenden angående statsbidrag till kommuner för anordnande av observationsplatser. Kostnaderna skulle, med hänsyn till att kommunerna då icke lagligen kunde åläggas att anordna observationsplatser, helt täckas av statsmedel. Genom beslut den 26 januari 1945 förordnade Kungl. Maj:t, att från och med den 1 december 1944 tills vidare till och med den 30 juni 1945 de den 12 juni 1942 meddelade föreskrifterna härvidlag alljämt skulle äga tillämpning. Under tiden från civilförsvarslagens ikraftträdande till och med innevarande budgetårs utgång gäller sålunda, att för anordnande av observationsplatser utgår helt statsbidrag. Till kostnaderna för uppförande av observationsplatser — vilka böra upptagas i organisationsplanerna — bör emellertid från och med nästa budgetår statsbidrag utgå med $\frac{2}{3}$ i enlighet med civilförsvarslagens huvudregel. Särskilda medel för ifrågavarande ändamål ha icke av civilförsvarsstyrelsen beräknats för nästa budgetår. I den mån kostnader för observationsplatser framdeles skulle uppstå torde de få bestridas från förevarande anslag.

Vidkommande frågan om radioanläggningar för civilförsvarsändamål erinrar civilförsvarsstyrelsen om att det för budgetåret 1943/44 till bidrag till kommuner för anordnande av luftskyddsradio anvisade reservationsanslaget av 50 000 kronor avsåg statsbidrag med hälften av kostnaderna för de s. k. huvudnäten i Stockholm och Göteborg. Styrelsen upplyser vidare, att ansökan om sådant statsbidrag ännu icke inkommit men att kostnaderna för angivna båda huvudnät beräknades till omkring 150 000 kronor. Jag ansluter mig till styrelsens uppfattning, att statsbidraget beträffande hela denna kostnad skall utgå efter angivna beräkningsgrund — med $\frac{1}{2}$ av kostnaderna och icke med $\frac{2}{3}$ enligt civilförsvarslagen — samt att det sålunda beräknade statsbidraget skall i den mån det överstiger berörda anslag för budgetåret 1943/44 bestridas från de medel för motsvarande ändamål som anvisats för innevarande budgetår. Den utbyggnad i övrigt av radioanläggningar, som styrelsen föreslagit, synes mig vara av det slag, att

jag finner mig böra tillstyrka densamma. Utbyggnadsprogrammet lider visserligen av den svagheten att för gruppstationer och vissa viktigare civilförsvarsenheter endast räknats med mottagarapparater, varför trafiken blir enkelriktad. Av sparsamhetsskäl torde man dock tills vidare icke böra räkna med dubbelriktad radiotrafik på dessa förbindelselinjer. Mot det belopp, som beräknats åtgå under nästa budgetår utöver redan disponibla medel, synes intet vara att erinra. Jag får för den skull föreslå, att 100 000 kronor anvisas för ändamålet.

För statsbidrag till kommuner, som före civilförsvarslagens ikraftträdande anvisat medel för åtgärder vilka enligt då gällande regler ej kunnat åläggas dem att ombesörja, har styrelsen beräknat ett anslag av 500 000 kronor under nästa budgetår. Föredragande statsrådet framhöll i propositionen 268/1944, att Kungl. Maj:t borde ägna statsbidragsansökningar från dylika kommuner en välvillig prövning men att någon övervältring på statsverket av utgifter, som låge flera år tillbaka i tiden, ej borde komma i fråga. Riksdagen uttalade den uppfattningen, att endast undantagsvis skäl kunde föreligga att bevilja statsbidrag för utgifter, som låge mer än något år tillbaka. För egen del är jag ej benägen att nu tillstyrka upptagande av något belopp för ändamålet, då jag ej anser mig kunna tillräckligt överblicka, i vilken omfattning skäligen yrkanden om statsbidrag kunna förväntas. Denna fråga torde senare i mån av behov få underställas riksdagen.

Jag får sålunda föreslå, att under ifrågavarande anslagsrubrik anvisas ett reservationsanslag av (500 000 + 100 000) 600 000 kronor.

Härjämte böra belopp, som vid innevarande budgetårs slut kvarstå å det för samma budgetår beviljade delanslaget till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. och icke avse statsbidrag till källarmursgenombrott, betraktas som reservation och överföras till motsvarande anslag för budgetåret 1945/46. Till detta anslag bör även överföras vid budgetårets slut eventuellt kvarstående reservationer å dels tidigare anslag till Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum m. m., dels ock anslaget till Bidrag till kommuner för anordnande av luftskyddsradio.

8) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m.

Under rubriken Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för materiel m. m. har för innevarande budgetår anvisats ett delanslag å förslagsvis 660 000 kronor att disponeras av länsstyrelserna för utbetalning till kommun av statsbidrag enligt 47 och 48 §§ civilförsvarslagen till kostnaderna för andra civilförsvarsändamål än dem, som skola tillgodoses genom medel från delanslagen till Civilförsvaret: Arvoden till civilförsvarshefer m. m., Civilförsvaret: Utbildnings- och försöksverksamhet samt Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

Civilförsvarsstyrelsen anser, att kostnaderna för länsstyrelsernas statsbidragsgivning till anskaffning av materiel och andra åtgärder av engångsnatur skola bestridas från ifrågavarande anslag. Styrelsen föreslår, att statsbidrag i följande fall utgår från detta anslag.

Såsom tidigare omnämnts har för innevarande budgetår avsetts ett belopp av 5 000 000 kronor för statsbidrag till källarmursgenombrott. Styrelsen anför härom i förevarande sammanhang.

Under innevarande budgetår kan statsbidrag endast beviljas till kostnader för källarmursgenombrott, som utförts före den 1 januari 1945. Endast i ett fåtal fall torde källarmursgenombrott ha hunnit utföras före angivna tidpunkt. Medelsåtgången för ändamålet torde sålunda under budgetåret 1944/45 bli ringa. Ansökningar om statsbidrag till kostnaderna för anordnande under innevarande kalenderår av källarmursgenombrott skola bli föremål för prövning efter den 1 januari 1946.

Enligt vad styrelsen nu kan bedöma torde kostnaderna för källarmursgenombrott i hela riket uppgå till ungefär 10 500 000 kronor. Då statsbidrag utgår med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna, erfordras sålunda, utöver tidigare beviljade medel, ytterligare 2 000 000 kronor. Såsom framgår av det anförda, erfordras för nästkommande budgetår medel till statsbidrag för de källarmursgenombrott, som anordnas under kalenderåret 1945. Styrelsen beräknar, att det belopp av 5 000 000 kronor, som avsetts för innevarande budgetår, kommer att förslå jämväl för bestridande av de kostnader, till vilka statsbidrag skall utbetalas under nästa budgetår. Ytterligare medel för ändamålet erfordras sålunda icke för närvarande. Det belopp, som vid utgången av budgetåret 1944/45 kvarstår odisponerat av berörda 5 000 000 kronor, bör emellertid betraktas som en reservation och överföras till förevarande anslag.

Omställning av vissa motorfordon till motyldrift. För innevarande budgetår har av nämnda anslag å 660 000 kronor beräknats ett belopp av 240 000 kronor för statsbidrag till kostnaderna för omställning till motyldrift av cirka 2 250 motorfordon. Styrelsen anser det angeläget, att omställningsarbetet fortsättes med övriga för civilförsvaret uttagna avregistrerade motorfordon, till antalet cirka 4 750. Kostnaderna för de sistnämndas omställning skulle utgöra omkring 760 000 kronor. I statsbidrag erfordrades $\frac{2}{3}$ av detta belopp eller cirka 500 000 kronor. Styrelsen begränsar sig emellertid till att för nästa budgetår föreslå upptagande av samma belopp, som beviljats för innevarande budgetår, eller 240 000 kronor. Härigenom skulle ytterligare cirka 2 250 fordon kunna omställas.

För inköp av snökedjor till dragbilar till de ambulanssläpkärror och transportsläpkärror, som tillhandahållas av staten, beräknar styrelsen en sammanlagd kostnad av 70 000 kronor. I statsbidrag bör beräknas ett belopp av 50 000 kronor.

Mörklägningsanordningar till bilar. För civilförsvaret äro för närvarande uttagna inalles omkring 19 000 motorfordon. Styrelsen anser, att 7 000 av dessa böra förses med mörklägningsstrålkastare och att återstående 12 000 förses med avskärningsanordningar. Då strålkastarna

betinga en kostnad av cirka 40 kronor paret och avskärmningsanordningarna kosta omkring 14 kronor paret, skulle kostnaderna härför uppgå till sammanlagt cirka 448 000 kronor, varav på staten skulle falla omkring 300 000 kronor. Styrelsen föreslår, att för nästa budgetår beviljas ett belopp av 100 000 kronor för påbörjande av civilförsvarsfordonens förseende med mörklägningsanordningar.

I fråga om materiel för blockgrupper anför styrelsen.

Antalet blockgrupper, för vilka materiel skall anskaffas, skall bestämmas i organisationsplanerna, för vilkas upprättande anvisningar för närvarande utarbetas av civilförsvarsstyrelsen. Styrelsen har från länsstyrelserna inhämtat uppgift angående det uppskattade behovet av blockgruppsmateriel. Länsstyrelsernas uppgifter avse, bortsett från Norrbottens län, tillhopa dels materiel för en kostnad av cirka 1 950 000 kronor, dels och härutöver materiel för 464 blockgrupper. Då utrustningen för en blockgrupp enligt nu gällande anvisningar betingar en kostnad av cirka 650 kronor, skulle alltså kostnaden för materiel till de 464 grupperna utgöra cirka 300 000 kronor. Tillhopa skulle kostnaden för materiel till blockorganisationen enligt dessa uppgifter belöpa sig till cirka 2 250 000 kronor. Härav skulle på staten belöpa $\frac{2}{3}$ eller cirka 1 500 000 kronor.

Styrelsen anser, att för nästkommande budgetår ett belopp av 500 000 kronor bör beräknas för statsbidrag till anskaffning av blockgruppsmateriel.

Övrig materielanskaffning m. m. på grund av organisationsplanerna. Civilförsvarsstyrelsen uttalar, att i samband med fastställande av organisationsplanerna för civilförsvarsområdena möjlighet måste finnas att komplettera materielbeståndet och behov av medel kan uppkomma till statsbidrag till kostnaderna för särskilda anordningar för civilförsvaret. Styrelsen hemställer därför om anslag för detta ändamål. Med utgångspunkt från inhämtade uppgifter från länsstyrelserna angående materielbehovet härvidlag föreslår civilförsvarsstyrelsen, att ett belopp av 500 000 kronor beräknas för ifrågavarande ändamål.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle sålunda utgöra (240 000 + 50 000 + 100 000 + 500 000 + 500 000) 1 390 000 kronor. Såsom anförts vid behandlingen av anslaget till Engångsanskaffning av materiel m. m. anser civilförsvarsstyrelsen, att av där omförmälda behållningar å tidigare beviljade reservationsanslag ett belopp av 598 000 kronor bör överföras till nu ifrågavarande anslag. Det ytterligare medelsbehovet å detta anslag för budgetåret 1945/46 skulle sålunda utgöra (1 390 000 — 598 000) 792 000 kronor, vilket belopp borde avrundas till 800 000 kronor.

Föredraganden.

Under förevarande anslagsrubrik ha sammanförts utgifter för den statsbidragsgivning till anskaffning av materiel och andra åtgärder av engångsnatur, som ankommer på länsstyrelserna. Härav följer att frågan om källarmursgenombrott, i vilka fall statsbidrag beviljas av läns-

styrelserna, bör upptagas i förevarande sammanhang. Enligt av civilförsvarsstyrelsen lämnade uppgifter är detaljplanläggningen för källarmursgenombrotten i huvudsak avslutad. Kostnaderna för ett verkställande av källarmursgenombrotten ha beräknats till 10 500 000 kronor. Styrelsen utgår från att källarmursgenombrotten skola komma till stånd. Något ytterligare anslag nästa budgetår utöver disponibla belopp för ändamålet har icke ifrågasatts från styrelsens sida. Jag vill emellertid i detta sammanhang omnämna, att till socialdepartementet inkommit framställningar från några av våra största städer med begäran om anstånd med anordnande av källarmursgenombrott. Såsom jag anført vid behandlingen av anslaget till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. anser jag, att man bör framgå med stor försiktighet, då det gäller inrättande av dylika skyddsrum. Detta äger enligt min mening sin giltighet även med avseende å källarmursgenombrott. Jag vill förorda, att även när det gäller ifrågavarande åtgärder en avvaktande hållning intages, där så anses kunna ske. Såsom styrelsen föreslagit, bör emellertid vid innevarande budgetårs slut kvarstående belopp av de tidigare för ändamålet anvisade medlen å 5 000 000 kronor betraktas som reservation och överföras till ifrågavarande anslag.

Styrelsens förslag om medelsanvisning för vissa motorfordons omställning till motyldrift anser jag mig i rådande läge icke böra biträda. Icke heller kan jag tillstyrka förslaget om inköp av snökedjor eller mörklägningsanordningar för vissa bilar.

Vidkommande statsbidrag till kommunernas kostnader för anskaffande av materiel för blockorganisationen, vilken organisation avses skola ingå i det allmänna civilförsvaret, har riksdagen särskilt anmärkt, att dessa kostnader skola bestridas från det för innevarande budgetår upptagna delanslaget till Bidrag till kommuner för materiel m. m. (riksdagens skrivelse 1944: 472 sid. 12). För nästa budgetår bör enligt min mening kostnaderna för statsbidrag för anskaffning av denna materiel beräknas till det av styrelsen föreslagna beloppet, 500 000 kronor.

Mot förslaget om en medelsanvisning av 500 000 kronor för viss materielanskaffning m. m. i samband med organisationsplanernas fastställande har jag intet att erinra.

Sammanlagt bör sålunda under förevarande rubrik beräknas ett belopp av (500 000 + 500 000) 1 000 000 kronor. Såsom jag antytt vid behandlingen av anslaget till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m. anser jag mig böra förorda, att av de vid innevarande budgetårs utgång kvarstående behållningarna å reservationsanslagen till Civilt luftskydd: Gas-skyddsutrustning, Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. och Anskaffande av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m. ett belopp av 1 000 000 kronor

överföres till förevarande anslag. Därest riksdagen icke har något att erinra mot nämnda överföring föreslår jag, att anslaget till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m. upptages såsom reservationsanslag med ett formellt belopp av 100 kronor.

Eventuellt ytterligare kvarstående behållning å berörda tre reservationsanslag torde böra tillföras budgetutjämningsfonden.

9) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.

I staten för användningen av delanslaget till Civilförsvaret: Arvoden till civilförsvarsschefer m. m. har upptagits en delpost av förslagsvis 250 000 kronor till arvoden och andra ersättningar till civilförsvarsschefer och deras ställföreträdare. Delposten motsvarar $\frac{3}{4}$ av den för helt år beräknade kostnaden för angivna ändamål.

Civilförsvarsstyrelsen beräknar i berörda skrivelse den 14 mars 1945 de årliga kostnaderna för civilförsvarsschefernas och ställföreträdarnas arvoden till 322 122 kronor. Håri ingå kostnaderna även för beräknade arvoden till landsfiskaler i nämnda egenskap i enlighet med de grunder styrelsen härutinnan föreslagit i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t. Till ersättning åt civilförsvarsschefer och ställföreträdande civilförsvarsschefer för mistade arbetsinkomster beräknar styrelsen ett belopp av cirka 47 000 kronor. Med hänsyn till att Kungl. Maj:t ännu icke meddelat beslut i fråga om arvoden åt civilförsvarsschefer, som äro landsfiskaler, vore det icke möjligt för styrelsen att närmare beräkna utgifterna för nästa budgetår under nu ifrågavarande anslag. Styrelsen föreslår emellertid att för ändamålet ett förslagsanslag av 350 000 kronor anvisas.

Beträffande kostnaderna för övrig personal anför styrelsen följande.

För innevarande budgetår skall ersättning till annan inom civilförsvaret tjänstgörande personal än civilförsvarsschefer och ställföreträdare för dessa utgå från förskottsstaten för försvarsväsendet. Då i fråga om utbetalning inga särbestämmelser meddelats, utgår civilförsvarsstyrelsen ifrån, att kostnaderna i första hand skola gäldas av kommunerna för att jämlikt 48 § civilförsvarslagen ersättas efter kalenderårets utgång. Civilförsvarsstyrelsen finner sig böra föreslå, att samma ordning tillämpas tills vidare under nästkommande budgetår. Skulle medel å förskottsstat ej längre bliva tillgängliga, torde här ifrågavarande statsbidragskostnader få bestridas från anslaget till bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.

I anslutning härtill anför civilförsvarsstyrelsen i skrivelsen den 10 maj 1945 följande.

Då det numera synes sannolikt, att civilförsvarsberedskap icke kommer att råda under någon del av nästkommande budgetår, torde under förevarande anslag böra beräknas särskilda medel för statsbidrag till ifrågavarande kostnader. Under nästkommande budgetår torde få bestridas samtliga kostnader

för statsbidrag till avlöning m. m. åt civilförsvarspersonalen under innevarande budgetår. Med hänsyn härtill bör det av civilförsvarsstyrelsen föreslagna anslagsbeloppet, 350 000 kronor, enligt styrelsens mening uppräknas med 300 000 kronor till 650 000 kronor.

Jämlikt 47 § civilförsvarslagen äger kommun erhålla statsbidrag med kost- *Föredraganden.*
nadens hela belopp i vad avser avlöning och annan ersättning, enligt vad därom är särskilt föreskrivet, till civilförsvarschef och ställföreträdare även-
som under civilförsvarsberedskap till annan civilförsvarspliktig personal än
sådan vars tjänstgöring skall enligt 20 § civilförsvarslagen anses fullgjord i
den kommunala anställningen. Under tid då civilförsvarsberedskap icke råder
utgår statsbidrag till kostnaderna för angiven civilförsvarspliktig personal
med som regel $\frac{2}{3}$ av kostnaderna.

Bestämmelser om arvode m. m. åt sådana civilförsvarschefer och ställföreträdare, som icke äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet, ha meddelats i kungörelse den 22 december 1944, nr 817. Dock har Kungl. Maj:t genom särskilt beslut samma dag fastställt arvoden under civilförsvarsberedskap åt civilförsvarschefer och ställföreträdare i Stockholms, Göteborgs och Malmö civilförsvarsområden. Jämlikt nyssnämnda kungörelse, vilken grundar sig på proposition 1944:270 och riksdagens skrivelse 1944:472, skall för arvodenas bestämmande varje civilförsvarsområde av civilförsvarsstyrelsen hänföras till någon av angivna fem grupper. Vidare föreskrives, att under civilförsvarsberedskap arvoden för de särskilda grupperna skola höjas med 50 procent.

I kungörelse denna dag förordnar Kungl. Maj:t, att rådande civilförsvarsberedskap skall från och med den 1 juni 1945 äga tillämpning allenast beträffande sådan verksamhet för omhändertagande av flyktingar, som åligger eller kan komma att åläggas civilförsvaret. Skälet till arvodeshöjningen under civilförsvarsberedskap — en förutsatt allmän och likformig ökning av arbetsuppgifterna — föreligger uppenbarligen icke under en civilförsvarsberedskap som endast avser civilförsvarets flyktingverksamhet. Sålunda beröras vissa civilförsvarsområden ej alls av flyktingverksamheten, medan inom andra områden sådan verksamhet förorsakar en högst väsentlig ökning av arbetsbördan. Jag ämnar därför, därest riksdagen icke anför erinran däremot, föreslå Kungl. Maj:t att förordna om sådant undantag från bestämmelserna i kungörelsen den 22 december 1944, nr 817, att arvoden å civilförsvarschefer och ställföreträdare från och med den 1 juli 1945 icke skola utgå med förhöjt belopp under sådan civilförsvarsberedskap, som endast avser flyktingverksamhet. Därest viss civilförsvarschef kommer att i mera avsevärd omfattning handhava arbetsuppgifter i samband med flyktingverksamheten torde, liksom hittills, särskild ersättning härför böra utgå från flyktinganslaget. Att den nuvarande generella arvodeshöjningen kvarstår under juni månad 1945 torde få anses vara skäligt med hänsyn till arbetet med avvecklingen av huvuddelen av civilförsvarsberedskapen.

I förenämnda proposition 1944: 270 angående anslag till civilförsvaret för innevarande budgetår uttalade föredragande statsrådet (sid. 40), att för befattningshavare vid polis- eller brandväsendet uppdrag såsom civilförsvarschef eller ställföreträdare borde betraktas såsom ett tjänsteåliggande. Vid sådant förhållande fann statsrådet det icke böra ifrågakomma att tillerkänna nämnda befattningshavare särskilt arvode för uppdragets fullgörande. Under krig eller eljest under högsta civilförvarsberedskap kunde emellertid enligt statsrådets mening skäl föreligga att för visst eller vissa fall tillerkänna även civilförvarschef (ställföreträdare), som vore befattningshavare inom polis- eller brandväsendet, särskilt arvode. Beslutanderätten borde härvid förbehållas Kungl. Maj:t. — I sin skrivelse 1944: 472 (s. 8) gjorde riksdagen i anledning härav det uttalandet, att riksdagen funnit starka skäl tala för att även de befattningshavare vid polis- eller brandväsendet, som förordnats till civilförvarschefer eller ställföreträdare, tillerkändes arvode. Dock hade betänkligheter häremot jämväl framförts, särskilt såvitt anginge de statsavlönade befattningshavarna vid polisväsendet. Det syntes riksdagen icke nödvändigt att för det dåvarande taga ställning till frågan om arvode under tid då civilförvarsberedskap ej rädde till sådana statsavlönade civilförvarschefer eller ställföreträdare. Av riksdagsskrivelsen framgår vidare, att riksdagen fann det angelägnaste vara att förstärka civilförvarsorganisationen under då rådande beredskap och därför bemyndigade Kungl. Maj:t att efter verkställd utredning av behovet, ur synpunkten av civilförvarsuppgifternas tillfredsställande fullgörande, under civilförvarsberedskap tillägga dessa civilförvarschefer (ställföreträdare) arvoden med högst samma belopp, som skulle utgå till civilförvarschef (ställföreträdare), som ej vore statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet. — På uppdrag av Kungl. Maj:t avgav civilförvarsstyrelsen den 9 januari 1945 förslag i ämnet, enligt vilket en generell rätt till arvode skulle tillkomma statsavlönade civilförvarschefer och ställföreträdare. Emellertid uppdrog Kungl. Maj:t den 23 mars 1945 åt civilförvarsstyrelsen att verkställa ny utredning angående ifrågavarande spörsmål. Härvid angav Kungl. Maj:t, att beträffande varje civilförvarschef och ställföreträdare, som vore statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, skulle undersökas huruvida ur synpunkten av civilförvarsuppgifternas tillfredsställande fullgörande behov av arvode över huvud taget föreläge samt, därest så befunnes vara förhållandet, huruvida ur angivna synpunkt arvodet kunde bestämmas enligt lägre arvodesgrupp än den, till vilken vederbörande civilförvarsområde hänförts.

Det ifrågavarande åt Kungl. Maj:t givna bemyndigandet att tillerkänna statsavlönade civilförvarschefer och ställföreträdare arvoden med högst samma belopp som skola utgå till andra civilförvarschefer och ställföreträdare avser, såsom påpekats, endast tid då civilförvarsberedskap råder. Under loppet av nästa budgetår torde civilförvarsberedskapen kunna i sin helhet avvecklas. Då betydande arbetsuppgifter av organisatorisk natur än-

dock kunna beräknas kvarstå för civilförsvarscheferna och dessas ställföreträdare, särskilt i större orter, och det kan vara ett önskemål att i sådana fall som civilförsvarschef (ställföreträdare) förordna statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, synes ifrågavarande bemyndigande med den av riksdagen tidigare angivna förutsättningen — behov av arvode ur synpunkten av civilförsvarsuppgifternas tillfredsställande fullgörande — böra utsträckas att äga tillämpning jämväl för tid, då civilförsvarsberedskap icke råder.

Enligt huvudregeln i avlöningsreglementet den 15 juli 1944 (nr 546) för personal i det allmänna civilförsvaret uppbär sådan civilförsvarspliktig personal, som tjänstgör i det allmänna civilförsvaret, ersättning härför i form av lön (daglön eller timlön), gottgörelse för mistad inkomst och bostadsbidrag. Nämnade ersättningar komma under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder, att uppgå till relativt obetydliga belopp. — I 8 § andra stycket avlöningsreglementet stadgas, att för sådan personal i befälsställning, vars tjänstgöring icke kan hänföras till vissa dagar eller timmar, Konungen eller den myndighet Konungen förordnar äger fastställa arvoden, beräknade för år eller månad. I skrivelse den 8 maj 1945 har civilförsvarsstyrelsen föreslagit, att med stöd av sistnämnda stadgande års- eller månadsarvode måtte på visst sätt tillerkännas tjänstegrenschefer, verkskydds- och hemskyddsinspektörer, inkvarteringsledare, distriktschef, distriktstjänstegrenschefer och civilförsvarsfogde ävensom ersättare för dessa befattningshavare. Detta förslag är beroende av Kungl. Maj:ts prövning.

Slutligen må anmärkas, att samtliga i det föregående nämnda befattningshavare inom det allmänna civilförsvaret jämlikt 7 § avlöningsreglementet äro berättigade till fria resor och, då vederbörande på grund av tjänstgöringens beskaffenhet icke kan begagna egen bostad, fri inkvartering.

Jämlikt 48 § civilförsvarslagen fastställas statsbidrag till kommun till nu ifrågavarande kostnader för varje kalenderår av länsstyrelsen. De statsbidrag, som utbetalas under innevarande budgetår, avse alltså endast december månad 1944. I den mån sistnämnda statsbidrag hänföra sig till kostnader för annan civilförsvarspersonal än civilförsvarschefer och ställföreträdare utgå bidragen från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m. För reglering av dessa utgifter å förskottsanslag torde det i propositionen denna dag angående slutlig reglering av riksstaten för budgetåret 1944/45 äskade förslagsanslaget till avlöning till viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet m. m. (femte huvudtiteln, punkt 8) få tagas i anspråk. — Utgifterna för statsbidrag till samtliga i det föregående angivna kostnader för civilförsvarspersonal i vad dessa kostnader avse kalenderåret 1945 ävensom eventuella förskott å statsbidrag till motsvarande kostnader för senare hälften av budgetåret 1945/46 äro avsedda att bestridas från ifrågavarande anslag till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. I avsaknad av

tillförlitliga hållpunkter för beräkning av sagda utgifter och förskott förordar jag, att för ändamålet ett förslagsanslag av 300 000 kronor anvisas för budgetåret 1945/46.

10) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m.

I staten för det för innevarande budgetår anvisade delanslaget till Civilförsvaret: Utbildnings- och försöksverksamhet finnes upptagen en post till kostnader för viss kommunerna åvilande utbildning och övning av personal för civilförvarsändamål m. m. förslagsvis 185 000 kronor.

Civilförvarsstyrelsen upplyser, att länsstyrelserna beräkna de sammanlagda kostnaderna för den lokala utbildningen under nästa budgetår till omkring 1 600 000 kronor. Styrelsen finner det uppenbart, att angivna kostnadssumma är avsevärt för högt beräknad, och är av den uppfattningen att de sammanlagda statsbidragsberättigade kostnaderna för den lokala utbildningen under år 1945 — för vilka kostnader på grund av det tekniska förfarandet vid statsbidragsgivningen anslaget för budgetåret 1945/46 torde komma att tagas i anspråk — kunna uppskattas till cirka 700 000 kronor. Det för statsbidrag erforderliga beloppet borde i anslutning härtill kunna uppskattas till 500 000 kronor. Styrelsen föreslår, att detta belopp anvisas.

För bestridande av administrationskostnader för inkvartering och därmed sammanhängande sociala åtgärder finnes i den stat, som fastställts för användningen av det för innevarande budgetår anvisade delanslaget till Civilförsvaret: Arvoden till civilförvarschefer m. m., upptagen en post av förslagsvis 50 000 kronor.

Civilförvarsstyrelsen förmäler, att motsvarande kostnader för hela nästkommande budgetår av länsstyrelserna beräknats till cirka 530 000 kronor. Styrelsen finner det likväl sannolikt, att ett belopp av 100 000 kronor skall förslå för nästkommande budgetår.

Övriga löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena med undantag av ersättningar till civilförvarspersonal bestridas under innevarande budgetår från och med den 1 december 1944 från delanslaget till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för materiel m. m.

Civilförvarsstyrelsen föreslår, att till statsbidrag för sistberörda kostnader beräknas ett belopp av 450 000 kronor. En väsentlig post bland dessa kostnader vore ersättningar till fastighetsägare för allmänna skyddsrum, som förhyrts eller tagits i anspråk med förfoganderätt. Dessa kostnader beräknades under nästkommande budgetår uppgå till cirka 445 000 kronor. Statsbidrag utginge med $\frac{2}{3}$ härav. Från anslagsposten borde vidare utbetalas statsbidrag till vissa kostnader för drift av alarmeringsanläggningar, såsom kostnader för

elektrisk ström, för olja till kompressorerna, för laddning och provtryckning av högtrycksbehållare m. m. Dessa kostnader beräknades till omkring 100 000 kronor.

Hela medelsbehovet till Bidrag till kommuner för utbildning m. m. bör sålunda enligt styrelsens mening beräknas till (500 000 + 100 000 + 450 000) 1 050 000 kronor.

I samband härmed torde följande ärende få anmälas.

Stadstjänaren Sven Gunnar Jonsson i Göteborg hade den 24 maj 1943 såsom förare av en lastbil vid omkörning å en gata i Mölndal kolliderat med en cyklist med påföljd att cyklisten och cykeln skadats. Bilen var ianspråktagen jämlikt lagen den 31 mars 1938 om förfoganderätt för luftskyddets behov. och körningen verkställdes vid olyckstillfället för luftskyddets räkning. Jonsson hade frivilligt anmält sig för genomgående av kurs för gengasförare för luftskyddets behov. Genom utslag den 16 november 1943 dömde vederbörande häradsrätt Jonsson för det han icke iakttagit all den omsorg och varsamhet, som till förekommande av olycksfall betingas av omständigheterna, att böta fem dagsböter om fyra kronor samt utgiva skadestånd till cyklisten med 175 kronor ävensom betala viss vittnesersättning. Göta hovrätt fann ej skäl göra ändring i häradsrättens utslag. I en till Konungen ställd ansökning har Jonsson — med förmälan att hans kostnader för juridiskt biträde under rättegången uppgått till 333 kronor — hemställt, att de utgifter han sålunda förorsakats i anledning av kollisionen måtte betalas av Kungl. Maj:t eller av »härvarande luftskydd». Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har för sin del tillstyrkt, att ersättning av statsmedel måtte utgå till Jonsson med 175 kronor för det utdömda skadeståndsbeloppet och med skäliga ansedda 130 kronor för advokatarvodet. Statskontoret har för sin del ansett att ersättning av statsmedel icke bör utgå för annan kostnad än för det ådömda skadeståndsbeloppet.

Förevarande anslag är avsett för bestridande av kostnaderna för statsbidrag *Föredraganden.* till andra löpande kostnader än de under nästföregående anslag angivna ersättningsarna. Den utbildning som avses i förevarande sammanhang gäller dels personal tillhörande allmänna civilförsvaret, dels ock hemskydds- och verk-skyddspersonal. I utbildningsverksamheten ingå övningar i en omfattning som framgår av normalplaner, som civilförsvarsstyrelsen utfärdar. Utbildningen torde i viss utsträckning liksom hittills bedrivas genom luftskyddsför-eningarnas försorg. Enligt kungörelse den 2 februari 1945, nr 24, angående omfattningen under år 1945 av civilförsvarsplikt för utbildnings- och övnings-ändamål skola fyra årsklasser civilförsvarspliktiga män och fyra årsklasser civil-försvarspliktiga kvinnor undergå grundläggande civilförsvarsutbildning. Denna utbildning må i princip för envar civilförsvarspliktig omfatta högst tio timmar, d. v. s. tre timmar kortare än i allmänhet för motsvarande utbildning dessför-innan. Härtill kommer enligt kungörelsen viss repetitionsutbildning samt särskild utbildning för personal, som är inskriven i civilförsvaret. Mot det för ändamålet föreslagna beloppet 500 000 kronor har jag intet att erinra. Ej heller är anled-

ning till erinran beträffande de föreslagna beloppen 100 000 kronor för angivna administrationskostnader samt 450 000 kronor för övriga kostnader. Jag får i enlighet med det anförda hemställa, att för ifrågavarande ändamål ett förslagsanslag av (500 000 + 100 000 + 450 000) 1 050 000 kronor måtte anvisas.

Vad angår den särskilt anmälda framställningen finner jag billighetsskäl tala för tillmötesgående av densamma i viss del. De ekonomiska konsekvenserna av olyckshändelsen för Jonsson te sig särskilt hårda i beaktande av att bilkörningen ingick som ett led i hans utbildning för luftskyddet. Jag ansluter mig till statskontorets uppfattning i ärendet. För den skull ämnar jag, därest riksdagen icke anmäler erinran däremot, föreslå Kungl. Maj:t, att ersättning av statsmedel utgår till Jonsson för bestridande av det av domstolen ådömda skadeståndsbeloppet, 175 kronor. Utbetalningen bör lämpligen ske från förevarande anslag.

11) Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m.

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett delanslag av förslagsvis 200 000 kronor, att utgå såsom statsbidrag till enskilda till kostnader för anordnande av sådana skyddsrum för undervisningsanstalter, för hamnar eller för andra trafikföretag av vikt för den allmänna samfärdseln än järnväg eller flyglinje, vilka icke äro allmänna skyddsrum.

I beslut den 24 november 1944 har Kungl. Maj:t med avseende å dylika skyddsrum vidare föreskrivit, att — därest fråga icke är om undervisningsanstalter, vilka äro avsedda att tagas i anspråk som beredskapssjukhus eller annexlokaler till sådana sjukhus, för vilka fall särskilda föreskrifter gälla beträffande statsbidrag till skyddsrumskostnaderna — de för statsbidrag till anordnande av allmänna skyddsrum meddelade bestämmelserna skola äga motsvarande tillämpning med följande tillägg. Statsbidrag till kostnaden för anordnande av skyddsrum för undervisningsanstalt utgår, såvitt icke annat följer av vad i 70 § civilförsvarslagen stadgas, endast för det fall att anstalten åtnjuter statsbidrag till driftkostnaden och är inrymd i byggnad, som till huvudsaklig del disponeras av anstalten.

Genom samma beslut har Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret och länsstyrelserna att disponera ifrågavarande delanslag för utbetalning även av sådan gottgörelse av staten, som jämlikt bestämmelserna i 7 kapitlet civilförsvarslagen utgår till ägare eller innehavare av egendom eller den som driver industriell eller annan verksamhet av väsentlig betydelse för försvaret eller folkförsörjningen.

Civilförsvarsstyrelsen — som anser att medelsbehovet i fråga icke kan för närvarande närmare beräknas — håller för sannolikt, att anslaget under nästa

budgetår kommer att tagas i anspråk i sådan omfattning, att dess belopp bör höjas till 300 000 kronor.

Jag anser anledning icke föreligga att utan närmare kännedom om medelsbehovet för nästkommande budgetår företaga en höjning av anslaget. För den skull får jag föreslå, att till gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. måtte anvisas ett förslagsanslag å 200 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t vid olika tillfällen med stöd av 2 och 3 §§ lagen 21 juni 1940 (nr 645) om skyldighet att bortföra varuförråd, vilka stadganden numera ersatts av bestämmelser i 7 kap. civilförsvarslagen, bemyndigat krismyndigheterna att förordna om bortförande av närmare angivna varupartier. Kostnaderna för ifrågavarande bortföranden ha hittills bestritts genom medelsanvisningar från det under elfte huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder (XI a). Då medel i denna ordning framdeles ej längre stå till förfogande för ändamålet, synas de utgifter, som kunna uppkomma på grund av tidigare meddelade förordnanden i anledning av lagen om skyldighet att bortföra varuförråd, böra i likhet med undanförselkostnader enligt 7 kap. civilförsvarslagen bestridas från förevarande anslag.

12) Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen.

I skrivelsen den 10 maj 1945 framhåller *civilförsvarsstyrelsen*, att det i samband med en avveckling av civilförsvarsberedskapen torde komma att uppstå vissa kostnader, för vilka särskilda medel icke begärts. Såsom exempel på dylika kostnader åberopar styrelsen, att motorfordon, som tagits i anspråk för civilförsvarets räkning och blivit föremål för ändringsåtgärder, betingade av rådande svårigheter beträffande drivmedel m. m., måste återställas i tidigare skick. Även om avvecklingskostnaderna delvis vore av den art, att de lämpligen borde bestridas av redan begärda anslag, torde dock i viss utsträckning behov uppkomma att äga möjlighet att disponera särskilda statsmedel för dylika kostnader. Medelsbehovet kunde ännu icke närmare beräknas. Styrelsen föreslår, att ett förslagsanslag av 50 000 kronor upptages för ändamålet.

Såsom tidigare angivits förordnar Kungl. Maj:t i kungörelse denna dag, att rådande civilförsvarsberedskap skall från och med den 1 juni 1945 äga tillämpning allenast beträffande civilförsvarets flyktingverksamhet.

Jag biträder vad civilförsvarsstyrelsen i förevarande sammanhang anfört och förordar sålunda att under rubriken Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen äskas ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I) godkänna följande avlöningsstat för civilförvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	59 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	549 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	200 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
Summa kronor		838 000

II) för budgetåret 1945/46 anvisa

dels till Civilförvarsstyrelsen: Avlöningar ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor	838 000
dels till Civilförvarsstyrelsen: Omkostnader ett <i>förslagsanslag</i> av	»	236 000
dels till Civilförsvaret: Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna ett <i>förslagsanslag</i> av	»	100 000
dels till Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet ett <i>anslag</i> av	»	126 500
dels till Civilförsvaret: Övnings- och försöksverksamhet ett <i>förslagsanslag</i> av ..	»	165 000
dels till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m. ett <i>reservationsanslag</i> av	»	100
dels till Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel ett <i>förslagsanslag</i> av	»	220 000
dels till Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m. ett <i>förslagsanslag</i> av	»	150 000

<i>dels till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. ett reservationsanslag av ..</i>	kronor	600 000
<i>dels till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m. ett reservationsanslag av .....</i>	»	100
<i>dels till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. ett förslagsanslag av .....</i>	»	300 000
<i>dels till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m. ett förslagsanslag av .....</i>	»	1 050 000
<i>dels till Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. ett förslagsanslag av ..</i>	»	200 000
<i>dels ock till Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen ett förslagsanslag av .....</i>	»	50 000
Summa kronor		4 035 700

III) i enlighet med vad som anförts vid behandlingen av anslaget till Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m. befria bryggeriarbetaren Simon Svensson i Vrigstad från honom åvilande skadeståndsskyldighet till staten i anledning av förstört träullsparti.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.